

Bryssel, 7. joulukuuta 2022
(OR. en)

Toimielinten välinen asia:
2021/0414(COD)

15338/1/22
REV 1

SOC 654
EMPL 453
MI 875
DATAPROTECT 338
CODEC 1859

ILMOITUS

Lähtettäjä:	Pysyvien edustajien komitea (Coreper I)
Vastaanottaja:	Neuvosto
Asia:	Ehdotus EUROOPAN PARLAMENTIN JA NEUVOSTON DIREKTIIVIKSI työolojen parantamisesta alustatyössä – <i>Yleisnäkemys</i>

I JOHDANTO

Komissio toimitti 9. joulukuuta 2021 ehdotuksen direktiiviksi työolojen parantamisesta alustatyössä¹. Ehdotuksella pyritään

- 1) parantamaan alustatyötä tekevien henkilöiden työoloja helpottamalla heidän ammattiasemansa asianmukaista määrittämistä kumottavissa olevan oikeudellisen olettan avulla (II luku),

¹ ST 14450/21.

- 2) parantamaan alustatyötä tekevien henkilöiden henkilötietojen suojaa parantamalla läpinäkyvyyttä, oikeudenmukaisuutta ja vastuuvollisuutta automatisoitujen seuranta- ja päätöksentekojärjestelmien käytössä (III luku),
- 3) parantamaan alustatyön läpinäkyvyyttä (IV luku) ja ottamaan käyttöön tiettyjä oikeussuojakeinoja ja täytäntöönpanotoimenpiteitä (V luku).

Asiaankuuluvan oikeusperustan eli SEUT 153 artiklan 2 kohdan b alakohdan ja 153 artiklan 1 kohdan b alakohdan sekä 16 artiklan 2 kohdan mukaan neuvosto tekee ratkaisunsa määränemmistöllä tavallista lainsäätämisyjärjestystä noudattaen.

Euroopan parlamentti ei ole vielä vahvistanut ensimmäisen käsittelyn kantaansa. EP:n nykyisen aikataulun mukaan työllisyyden ja sosiaaliasioiden valiokunta hyväksyy esittelijän mietinnön 12. joulukuuta 2022, minkä jälkeen se hyväksytään tammikuun täysistunnossa.

Talous- ja sosiaalikomitea antoi lausuntonsa täysistunnossaan 23. maaliskuuta 2022².

Alueiden komitea antoi lausuntonsa täysistunnossaan 30. kesäkuuta 2022³.

Euroopan tietosuojavaltuutettu antoi virallisia huomautuksia 2. helmikuuta 2022⁴.

² ST 11378/22.

³ ST 11328/22.

⁴ ST 5966/22.

II KESKUSTELUT TŠEKKIN PUHEENJOHTAJAKAUDELLA

Neuvoston puheenjohtajavaltion Tšekin työ perustuu Slovenian ja Ranskan puheenjohtajakausilla saavutettuihin tuloksiin, joista on yhteenveto työllisyys-, sosiaalipolitiikka-, terveys- ja kuluttaja-asioiden neuvostolle tämän vuoden kesäkuussa toimitetussa tilanneselvityksessä⁵.

Puheenjohtajavaltio Tšekki piti viisi sosiaalityöryhmän kokousta, joissa tarkasteltiin ehdotusta. Jäsenvaltioiden huolenaiheita käsiteltiin viidessä perättäisessä puheenjohtajavaltion kompromissiehdotuksessa⁶. Pysyvien edustajien komitea tarkasteli tekstejä kokouksissaan 23. ja 30. marraskuuta sekä 7. joulukuuta 2022.

Työskentely oli tiivistä, ja siinä pyrittiin löytämään kompromissiratkaisuja valtuuskuntien erilaisiin huolenaiheisiin tasapainoisen tekstin aikaansaamiseksi ja jotta tekstille saataisiin jäsenvaltioiden laajan enemmistön tuki. Puheenjohtajavaltio noudatti pääpiirteissään seuraavaa lähestymistapaa:

- 1) Puheenjohtajavaltio Tšekki määritteli ja selvensi henkilöllistä soveltamisalaa koskevan kysymyksen koko tekstissä puheenjohtajavaltio Ranskan kahta oikeusperustaa koskevan työn pohjalta ja teki eron kahden henkilöryhmän välillä. Ensimmäiseen ryhmään kuuluvat työsuhteessa olevat henkilöt eli alustatyön tekijät, ja siihen sovelletaan SEUT 153 artiklan 1 kohdan b alakohtaa ja 153 artiklan 2 kohdan b alakohtaa. Toiseen ryhmään kuuluvat sekä työsuhteessa olevat että itsenäisinä ammatinharjoittajina toimivat alustatyötä tekevät henkilöt, ja siihen sovelletaan SEUT-sopimuksen 16 artiklaa.

⁵ ST 9227/1/22.

⁶ Asiakirjat 11593/22, 13303/22, 13830/22, 14514/22 ja 14990/22.

- 2) Täysin tietoisena oikeudellisen oletaman keskeisestä merkityksestä ehdotuksessa puheenjohtajavaltio pyrki ottamaan tasapainoisesti huomioon niiden jäsenvaltioiden huolenaiheet, jotka pelkäsivät, että liian monet aidosti itsenäiset ammatinharjoittajat kuuluisivat oikeudellisen oletaman piiriin, sekä sen, että olettamalla on tarkoitus helpottaa näennäisesti itsenäisten ammatinharjoittajien asianmukaista luokittelua.

Sosiaalityöryhmässä käsitellyt keskeiset kysymykset esitetään tiivistetysti asiakirjassa 14514/22, ja pysyvien edustajien komiteassa 23. marraskuuta 2022 käsitellyt tärkeimmät kysymykset ovat asiakirjassa 14990/22.

III PUHEENJOHTAJAVALTION KOMPROMISSITEKSTI

Puheenjohtajavaltio on vakuuttunut siitä, että liitteessä oleva teksti on tasapainoinen vastaus jäsenvaltioiden vaihteleviin pyyntöihin ja edustaa valtuuskuntien painopistettä. Teksti vastaa suurelta osin pysyvien edustajien komitealle 30. marraskuuta asiakirjassa 14990/22 toimitettua tekstiä. Tämä REV-asiakirja sisältää joitakin vähäisiä muutoksia, jotka on sisällytetty tekstiin pysyvien edustajien komitean 7. joulukuuta 2022 pidetyn kokouksen jälkeen. REV-asiakirjassa uusi teksti on osoitettu *lihavoidulla kursivilla* ja poistot merkinnällä [...].

Tärkeimmät muutokset komission ehdotukseen verrattuna ovat seuraavat:

1 luku: Kohde ja soveltamisala

Puheenjohtajavaltio Tšekki pyrki Ranskan puheenjohtajakaudella valitun linjan eli kahden oikeusperustan välisen selkeän eronteon mukaisesti erottamaan toisistaan säännökset, jotka liittyvät *alustatyöntekijöiden* työolojen parantamiseen (perustuu SEUT 153 artiklan 2 kohdan b alakohtaan – työolot), ja säännökset, jotka liittyvät sekä työntekijöiden että itsenäisten ammattinharjoittajien eli *alustatyötä tekevien henkilöiden* henkilötietojen suojan parantamiseen (perustuu SEUT-sopimuksen 16 artiklaan).

Puheenjohtajavaltio muokkasi edelleen direktiivin soveltamisalaa lisäämällä työtä välittävän digitaalisen alustan määritelmään lisäkriterein, jotta siihen voidaan sisällyttää ainoastaan alustat, jotka tarjoavat palvelujaan automatisoitujen seuranta- tai päätöksentekojärjestelmien avulla. Tarkoituksena on jättää soveltamisalan ulkopuolelle yritykset, pääasiassa mikro- ja pk-yritykset, jotka käyttävät liiketoimintansa harjoittamisessa aivan perustason sähköisiä välineitä, kuten verkkosivustoja.

Puheenjohtajavaltio lisäsi välittäjiä koskevan säännöksen ottaakseen huomioon sen valtuuskuntien raportoiman seikan, että jotkin työtä välittävät digitaaliset alustat yrittävät välttää kansallisen lainsäädännön ja lainkäyttövallan soveltamista rekrytoimalla alustatyötä tekeviä henkilöitä välittäjien kautta. Kun otetaan huomioon erilaiset alihankinnan ja välitystoiminnan muodot sekä työtä välittävien digitaalisten alustojen joustava mukautuminen muuttuvaan sääntely-ympäristöön, tämä säännös velvoittaa jäsenvaltiot varmistamaan samantasoisien suojelun myös välitystoiminnassa mutta jättää asianmukaisten toimenpiteiden valinnan jäsenvaltioiden tehtäväksi. Niihin voi kuulua tarvittaessa yhteisvastuujärjestelmien perustaminen.

II luku: Oikeudellinen oletama

Vastauksena valtuuskuntien kehotukseen selkeyttää tapaa, jolla oikeudellinen oletama ja sen kumoaminen toimivat, puheenjohtajavaltio on uudistanut II luvun rakennetta säilyttäen kuitenkin suurimman osan komission alkuperäisestä tekstistä. Uudessa tekstissä vahvistetaan 4 artiklassa säädetyn oikeudellisen oletaman soveltamisen aineelliset edellytykset, 4 a artiklassa esitetyt menettelyä koskevat näkökohdat, mukaan lukien sen kumoaminen, ja 4 b artiklassa tarkoitetut tukitoimenpiteet, jotka jäsenvaltioiden on toteutettava.

Olettaman soveltamisperusteet

Oikeudellisen oletaman aineellisten edellytysten osalta puheenjohtajavaltio noudatti valtuuskuntien kehotusta selventää kriteerejä ja helpottaa niiden soveltamista. Sen vuoksi niiden sanamuotoa mukautettiin joissakin kohdin, ja 4 artiklan d alakohdan kriteeri jaettiin kolmeen erilliseen osaan, minkä vuoksi kriteerien määrä kasvoi viidestä seitsemään. Näin ollen myös niiden kriteerien määrä, joiden on täytyttävä oletaman soveltamiseksi, muutettiin kahdesta kolmeen.

Lisäksi selvennettiin (siirtämällä tekstiä johdanto-osan 25 kappaleesta artiklaosaan), että alustan ei katsota täyttävän kriteeriä, jos se toimii ainoastaan lakisääteisen velvoitteen, mukaan lukien työehtosopimuksista johtuvan velvoitteen, noudattamiseksi.

Olettaman soveltaminen ja kumoaminen

Olettamaa sovelletaan kaikissa asiaankuuluuissa menettelyissä, joissa on kyse ammattiasemasta. Riita-asiassa, jossa sovelletaan oikeudellista olettamaa, kumoamisen pitäisi olla mahdollista sillä perusteella, miten työsuhde määritellään kansallisessa lainsäädännössä, työehtosopimuksissa ja voimassa olevissa käytännöissä, ottaen myös huomioon unionin tuomioistuimen oikeuskäytäntö.

Vaikka olettamaa on sovellettava mahdollisimman laajasti, direktiivissä otetaan huomioon, että menettelytyypit ja työntekijän määritelmä vaihtelevat eri oikeudenaloilla. Oikeudellista olettamaa ei sovelleta rikosoikeudellisiin eikä veroihin liittyviin tai sosiaalimenettelyihin, elleivät jäsenvaltiot päättä niin. Direktiivi ei myöskään estä jäsenvaltioita laajentamasta olettaman soveltamiseen perustuvan uudelleenluokittelupäätöksen oikeusvaikutuksia mihin tahansa muuhun oikeudenalaan ja missä tahansa muussa menettelyssä.

Täytäntöönpanoviranomaisten harkintavalta

Tarpeettoman hallinnollisen taakan ja ylikuormituksen välttämiseksi, mikä estäisi lainvalvontaviranomaisia hoitamasta muita tehtäviään, lainvalvontaviranomaisilla on harkintavalta soveltaa oikeudellista olettamaa, jos kaksi edellytystä täyttyy, eli toisin sanoen kun ne toimivat viran puolesta ja on ilmeistä, että kumoaminen on mahdollista.

Lykkäävä vaikutus

Vaikka oikeudellisen oletaman soveltamiseen perustuvan päätöksen vaikutuksia ei pitäisi viivyttää käynnistämällä oikeudellisia menettelyjä tai muutoksenhakumenettelyjä, puheenjohtajavaltion oli otettava huomioon, että säännös, jolla suljetaan pois muutoksenhakumenettelyjen lykkäävä vaikutus, merkitsisi voimakasta puuttumista kansalliseen prosessioikeuteen ja aiheuttaisi huomattavia vaikeuksia sen täytäntöönpanossa. Näin ollen 4 a artiklan 5 kohdan soveltaminen on muutettu vapaaehtoiseksi.

III luku: Automatisoidut seuranta- tai päätöksentekojärjestelmät

Ehdotuksen toinen keskeinen osa on alustatyötä tekevien henkilöiden henkilötietojen suoja silloin, kun työtä välittävä digitaalinen alusta käyttää automatisoituja seuranta- tai päätöksentekojärjestelmiä. Automatisoidut seurantajärjestelmät ja automatisoidut päätöksentekojärjestelmät on määritelty 2 artiklassa.

Direktiivin 6–8 artiklaa, joissa vahvistetaan säännöt alustatyötä tekevien henkilöiden henkilötietojen suojaamiseksi, on virtaviivaistettu ja niiden rakennetta parannettu. Tätä varten puheenjohtajavaltio muutti aiempaa 6 artiklan 5 kohtaa ja siirsi sen uudeksi 5 a artiklaksi. Säännös on nyt yksinkertaisempi, ja siinä kielletään tietyn tyyppisten henkilötietojen käsittely automatisoidun seurannan tai päätöksenteon avulla. Näin ollen siinä säädetään korkeammasta suojan tasosta kuin yleisessä tietosuojasetuksessa. Direktiivin 6–8 artiklassa säädetään yleisen tietosuojasetuksen lisäksi sovellettavista säännöistä. Automatisoidun seurannan tai päätöksenteon valvonnasta vastaavien henkilöiden valtuuksia ja suojelua on parannettu antamalla heille oikeus kumota automatisoidut päätökset ja suojelemalla heitä heidän tehtäviensä suorittamiseen liittyvältä epäsuotuisalta kohtelulta.

Tämän lisäksi työterveyttä ja -turvallisuutta koskevat säännökset on siirretty entisestä 7 artiklan 2 kohdasta uuteen 8 a artiklaan, jossa käsitellään tämän direktiivin suhdetta toimenpiteistä työntekijöiden turvallisuuden ja terveyden parantamisen edistämiseksi työssä annettuun direktiiviin 89/391/ETY.

Suhdetta verkossa toimivien välityspalvelujen yrityskäyttäjistä annettuun asetukseen (EU) 2019/1150 (8 artiklan 5 kohta) ja automaattisiin seuranta- tai päätöksentekojärjestelmiin liittyvästä työntekijöille tiedottamisesta ja heidän kuulemisestaan annettuun direktiiviin 2002/14/EY (9 artikla) on yksinkertaistettu ja selkiytetty.

IV luku: Alustatyön läpinäkyvyys

Alustatyön läpinäkyvyyttä koskevassa luvussa on selkeytetty alustan uuden velvoitteen, jonka mukaan alustan on ilmoitettava alustalla tehdystä työstä sille jäsenvaltiolle, jossa työ tehdään, ja jo olemassa olevien unionin lainsäädännön mukaisten velvoitteiden välistä suhdetta. Lisäksi työtä välittävät digitaaliset alustat on velvoitettu ilmoittamaan kansallisille viranomaisille välittäjistä, joiden kanssa ne työskentelevät.

LOPUKSI

Neuvostoa pyydetään muodostamaan yleisnäkemyks tämän asiakirjan liitteenä olevasta kompromissiehdotuksesta ja valtuuttamaan puheenjohtajavaltio aloittamaan asiaa koskevat neuvottelut Euroopan parlamentin edustajien kanssa.

Ehdotus

EUROOPAN PARLAMENTIN JA NEUVOSTON DIREKTIIVI

työolojen parantamisesta alustatyössä

(ETA:n kannalta merkityksellinen teksti)

EUROOPAN PARLAMENTTI JA EUROOPAN UNIONIN NEUVOSTO, jotka

ottavat huomioon Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen ja erityisesti sen 153 artiklan 2 kohdan b alakohdan yhdessä sen 153 artiklan 1 kohdan b alakohdan ja 16 artiklan 2 kohdan kanssa,

ottavat huomioon Euroopan komission ehdotuksen,

sen jälkeen kun esitys lainsäätämisyksessä hyväksyttäväksi säädökseksi on toimitettu kansallisille parlamenteille,

ottavat huomioon Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunnon⁷,

ottavat huomioon alueiden komitean lausunnon⁸,

noudattavat tavallista lainsäätämisyksjärjestystä,

⁷ EUVL C , , s. .

⁸ EUVL C , , s. .

sekä katsovat seuraavaa:

- (1) Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 3 artiklan mukaisesti unionin tavoitteena on muun muassa edistää kansojensa hyvinvointia ja pyrkiä Euroopan kestävään kehitykseen, jonka perustana on täystyöllisyyttä ja sosiaalista edistystä tavoitteleva erittäin kilpailukykyinen sosiaalinen markkinatalous.
- (2) Euroopan unionin perusoikeuskirjan, jäljempänä 'perusoikeuskirja', 31 artiklassa määrätään, että jokaisella työntekijällä on oikeus terveellisiin, turvallisiin ja ihmisarvoisiin työoloihin. Perusoikeuskirjan 27 artiklalla turvataan työntekijöiden oikeus saada tietoja ja tulla kuulluiksi yrityksessä. Perusoikeuskirjan 8 artiklan mukaan jokaisella on oikeus henkilötietojensa suojaan. Perusoikeuskirjan 16 artiklassa tunnustetaan elinkeinovapaus.
- (3) Göteborgissa 17 päivänä marraskuuta 2017 julistetun Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilarin⁹ periaatteessa 5 todetaan, että työntekijöillä on työsuhteen tyypistä ja kestosta riippumatta oikeus oikeudenmukaiseen ja yhdenvertaiseen kohteluun työehtojen, sosiaalisen suojelun saatavuuden ja koulutuksen osalta; että työnantajille varmistetaan riittävä joustavuus lainsäädännön ja työehtosopimusten mukaisesti, jotta ne voivat mukautua nopeasti taloustilanteen muutoksiin; että edistetään laadukkaita työehtoja varmistavia innovatiivisia työsuhteen muotoja, kannustetaan yrittäjyyttä ja itsenäistä ammatinharjoittamista ja helpotetaan ammatillista liikkuvuutta; ja että epävarmoihin työoloihin johtavat työsuhteet on estettävä esimerkiksi kieltämällä epätyypillisten sopimusten väärinkäyttö. Toukokuussa 2021 järjestetyssä Porton sosiaalialan huippukokouksessa suhtauduttiin myönteisesti Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilaria koskevaan toimintasuunnitelmaan¹⁰.

⁹ Toimielinten välinen julistus Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilarista (EUVL C 428, 13.12.2017, s. 10).

¹⁰ Komission tiedonanto Euroopan parlamentille, neuvostolle, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle – Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilaria koskeva toimintasuunnitelma, COM(2021) 102 final, 4.3.2021.

- (4) Digitalisaatio muuttaa työelämää ja lisää tuottavuutta ja joustavuutta, mutta se tuo mukanaan myös riskejä, jotka kohdistuvat työllisyyteen ja työoloihin. Työtä välittävien digitaalisten alustojen syntyminen ja kasvu on ollut mahdollista algoritmeihin perustuvien teknologioiden, kuten automatisoitujen seuranta- tai päätöksentekojärjestelmien, ansiosta.
- (5) Alustatyön tekijöitä ovat yksityishenkilöt, jotka käyttävät työtä välittävien, omille asiakkailleen palvelua tarjoavien digitaalisten alustojen digitaalista infrastruktuuria. Algoritmien avulla työtä välittävät digitaaliset alustat voivat liiketoimintamallistaan riippuen enemmän tai vähemmän määrätä työn tekemisestä, siitä maksettavasta korvauksesta ja omien asiakkaidensa ja työn tekevien henkilöiden välisestä suhteesta. Alustatyötä voidaan tehdä pelkästään verkossa sähköisten työkalujen avulla (”verkossa tapahtuva alustatyö”) tai hybridimuodossa, jossa viestintä tapahtuu verkossa, mutta itse toiminta fyysisessä maailmassa (”itse paikalla tehtävä alustatyö”). Monet nykyisistä työtä välittävästä digitaalisista alustoista ovat kansainvälisiä liike-elämän toimijoita, joiden toiminta ulottuu ja liiketoimintamallit ovat käytössä useissa jäsenvaltioissa tai rajatylittävästi.

- (6) Alustatyö voi tarjota mahdollisuuksia päästä helpommin työmarkkinoille, saada lisätuloja sivutoimesta tai päästä järjestämään omat työaikansa joustavasti. Toisaalta ***alustatyö kehittyy nopeasti, minkä seurauksena syntyy uusia liiketoimintamalleja ja työllisyyden muotoja, jotka toisinaan jäävät nykyisten mallien ulkopuolelle. Tällaisista uutuuksista on esimerkkejä unionin kilpailuoikeuden alalla, jolla komissio on antanut suuntaviivat sen soveltamisesta yksityisyritysten työoloja koskeviin työehtosopimuksiin. Näistä syistä on tärkeää, että tähän prosessiin liitetään riittävät suojatoimet alustatyötä tekeviä henkilöitä varten sopimussuhteen luonteesta riippumatta, jotta vältetään syrjintää ja edistetään uusia mahdollisuuksia. Erityisesti*** alustatyö [...] voi hämärtää työsuhteen ja itsenäisen ammatinharjoittamisen välisiä rajoja sekä työnantajan ja työntekijän välistä vastuunjakoa. Ammattiaseman virheellisestä luokittelusta on seurauksia henkilöille itselleen, sillä se todennäköisesti rajoittaa heidän mahdollisuuttaan päästä osalliseksi työntekijöiden oikeuksista. Se heikentää myös toimintaedellytysten tasapuolisuutta niiden yritysten osalta, jotka luokittelevat työntekijänsä oikein, ja vaikuttaa jäsenvaltioiden työnarkkinasuhdejärjestelmiin, veropohjaan ja sosiaaliturvajärjestelmien kattavuuteen ja kestävyYTEEN. Vaikka haasteet eivät koske pelkästään alustatyötä, ne ovat alustataloudessa erityisen akuutteja ja uhkaavia.

- (7) Oikeudenkäynnit useissa jäsenvaltioissa ovat osoittaneet, että ammattiaseman virheellinen luokittelu on jatkuva ongelma tietäntyyppisessä alustatyössä, etenkin aloilla, joilla työtä välittävillä digitaalisilla alustoilla on tietynasteista määräysvaltaa työn suorittamiseen ja siitä maksettavaan korvaukseen. Työtä välittävät digitaaliset alustat luokittelevat niiden kautta työskentelevät henkilöt yleensä itsenäisiksi ammatinharjoittajiksi tai ”itsenäisiksi toimeksisaajiksi”, mutta tuomioistuimissa on todettu, että alustat tosiasiallisesti käyttävät määräysvaltaa näihin henkilöihin, joiden työsuoritus on keskeinen osa alustojen perusliiketoimintaa, ja ohjaavat heitä, vaikka alusta määrittää yksipuolisesti heille maksettavan korvauksen. Tuomioistuimet ovatkin luokitelleet itsenäisinä ammatinharjoittajina pidetyt henkilöt uudelleen alustojen palveluksessa oleviksi työntekijöiksi.
- (8) Algoritmeja hyödyntävillä automatisoiduilla seuranta- tai päätöksentekojärjestelmillä korvataan entistä enemmän toimintoja, joita yrityksissä tavallisesti hoitavat esimiehet, kuten työtehtävien jakamista, ohjeiden antamista, tehdyn työn arviointia, kannustimien tarjoamista tai seuraamusten määräämistä. Työtä välittävillä digitaalisilla alustoilla tällaisten algoritmijärjestelmien käyttö on vakiomuotoinen tapa organisoida ja hallinnoida alustatyötä infrastruktuurinsa kautta. Tällaisen algoritmijohtamisen kohteena olevilla alustatyötä tekeville henkilöillä ei useinkaan ole tietoa siitä, miten algoritmit toimivat, mitä henkilötietoja käytetään ja miten heidän käyttäytymisensä vaikuttaa automatisoitujen järjestelmien tekemisiin päätöksiin. Tietoihin ei ole pääsyä myöskään työntekijöiden edustajilla tai työsuojeluviranomaisilla. Alustatyötä tekevät henkilöt eivät myöskään useinkaan tunne automatisoiduilla järjestelmillä tai niiden tukemana tehtyjen päätösten syitä, eikä heillä ole mahdollisuutta keskustella näistä päätöksistä yhteyshenkilön kanssa tai riitauttaa niitä.
- (9) Jos alusta toimii useassa jäsenvaltiossa tai yli rajojen, on usein epäselvää, kuka alustatyötä tekee ja missä. Kansallisilla viranomaisilla voi myöskin olla vaikeuksia saada tietoja työtä välittävistä digitaalisista alustoista, esimerkiksi alustatyötä tekevien henkilöiden lukumäärästä tai heidän ammattiasemastaan tai työoloistaan. Tämä vaikeuttaa sovellettavien sääntöjen noudattamisen valvontaa.

- (10) Työoloja ja työntekijöiden oikeuksia koskevista vähimmäisvaatimuksista kaikkialla unionissa on annettu useita säädöksiä. Näitä ovat etenkin avoimia ja ennakoitavia työehtoja koskeva Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) 2019/1152¹¹, työaika koskeva Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2003/88/EY¹², vuokratyötä koskeva Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2008/104/EY¹³ sekä muut erityissäännökset, jotka koskevat esimerkiksi työterveyttä ja -turvallisuutta, raskaana olevia työntekijöitä, työ- ja yksityiselämän tasapainottamista, määräaikaista ja osa-aikatyötä sekä työntekijöiden lähettämistä.
- (11) Sosiaalisen suojelun saatavuudesta työntekijöiden ja itsenäisten ammatinharjoittajien kannalta annetussa neuvoston suosituksessa 2019/C 387/01¹⁴ jäsenvaltioille suositetaan, että ne toteuttaisivat toimenpiteitä varmistaakseen kaikille työntekijöille ja itsenäisille ammatinharjoittajille sosiaalisen suojelun järjestelmien virallisen ja tosiasiallisen kattavuuden, riittävyyden ja avoimuuden.
- (12) Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksella (EU) 2016/679¹⁵ ("yleinen tietosuojasetus") varmistetaan luonnollisten henkilöiden suojelu henkilötietojen käsittelyssä ja säädetään erityisesti tietyistä oikeuksista ja velvollisuuksista sekä suojatoimista, jotka koskevat henkilötietojen lainmukaista, asianmukaista ja läpinäkyvää käsittelyä myös automaattisesti tehtävissä yksittäispäätöksissä.

¹¹ Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) 2019/1152, annettu 20 päivänä kesäkuuta 2019, avoimista ja ennakoitavista työehdoista Euroopan unionissa (EUVL L 186, 11.7.2019, s. 105).

¹² Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2003/88/EY, annettu 4 päivänä marraskuuta 2003, tietyistä työajan järjestämisestä koskevista seikoista (EUVL L 299, 18.11.2003, s. 9).

¹³ Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2008/104/EY, annettu 19 päivänä marraskuuta 2008, vuokratyöstä (EUVL L 327, 5.12.2008, s. 9).

¹⁴ Neuvoston suositus, annettu 8 päivänä marraskuuta 2019, sosiaalisen suojelun saatavuudesta työntekijöiden ja itsenäisten ammatinharjoittajien kannalta, 2019/C 387/01 (EUVL C 387, 15.11.2019, s. 1).

¹⁵ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2016/679, annettu 27 päivänä huhtikuuta 2016, luonnollisten henkilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta ja direktiivin 95/46/EY kumoamisesta (yleinen tietosuojasetus) (EUVL L 119, 4.5.2016, s. 1).

- (12 a) Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksella (EU) 2019/1150¹⁶ edistetään oikeudenmukaisuutta ja avoimuutta sellaisten yrityskäyttäjien kannalta, jotka käyttävät verkkoalustojen ylläpitäjien tarjoamia verkossa toimivia välityspalveluja. [Euroopan komissio on ehdottanut uutta lainsäädäntöä, jossa vahvistettaisiin tekoälyjärjestelmien tarjoajia ja käyttäjiä koskevat yhdenmukaistetut säännöt¹⁷.]
- (12 b) Työntekijöille tiedottamista ja heidän kuulemistaan koskevista yleisistä puitteista Euroopan yhteisössä annetulla Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivillä 2002/14/EY luodaan yleiset puitteet, joilla asetetaan vähimmäisvaatimukset työntekijöiden oikeudelle saada tietoja ja tulla kuulluksi unionissa sijaitsevilla yrityksillä tai toimipaikoilla.
- (13) Vaikka nykyisissä unionin säädöksissä säädetään tietyistä yleisistä suojatoimista, alustatyössä esiintyvät haasteet edellyttävät vielä uusia erityistoimenpiteitä. Jotta alustatyön kehitykselle saataisiin asianmukaiset ja kestävätkä puitteet, unionin olisi asetettava vähimmäisvaatimuksia alustatyöstä johtuviin haasteisiin vastaamiseksi. Olisi otettava käyttöön toimenpiteitä, joilla helpotetaan alustatyötä tekevien henkilöiden ammattiaseman määrittämistä oikein, ja alustatyön läpinäkyvyyttä olisi parannettava, myös rajatylittävissä tilanteissa. Tämän lisäksi alustatyötä tekeville henkilöille olisi taattava oikeuksia, joilla pyritään edistämään läpinäkyvyyttä, oikeudenmukaisuutta ja vastuuvollisuutta alustatyön algoritmijohtamisessa. Tässä tavoitteena olisi oltava oikeusvarmuuden parantaminen, pyrkiminen työtä välittävien digitaalisten alustojen ja palveluja verkon ulkopuolella tarjoavien toimijoiden toimintaedellytysten tasapuolistamiseen sekä työtä välittävien digitaalisten alustojen kestävä kasvun tukeminen unionissa.

¹⁶ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2019/1150, annettu 20 päivänä kesäkuuta 2019, oikeudenmukaisuuden ja avoimuuden edistämisestä verkossa toimivien välityspalvelujen yrityskäyttäjää varten (EUVL L 186, 11.7.2019, s. 57).

¹⁷ [COM(2021) 206 final, 21.4.2021.]

- (14) Komissio on toteuttanut Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 154 artiklan mukaisesti työmarkkinaosapuolten kaksivaiheisen kuulemisen työolojen parantamisesta alustatyössä. Työmarkkinaosapuolet eivät päässeet sopimukseen neuvottelujen aloittamisesta näistä asioista. On kuitenkin tärkeää toteuttaa asiaa koskevia toimia unionin tasolla mukauttamalla nykyistä oikeudellista kehystä alustatyön kasvuun.
- (15) Komissio on lisäksi käynyt laajoja keskusteluja asianosaisten sidosryhmien kanssa. Sidosryhmiä olivat muun muassa työtä välittävät digitaaliset alustat, alustatyötä tekevien henkilöiden järjestöt, tiedeyhteisön asiantuntijat, jäsenvaltiot ja kansainväliset järjestöt sekä kansalaisyhteiskunnan edustajat.
- (15 a) Tämän direktiivin tavoitteena on parantaa alustatyöntekijöiden työoloja ja suojella alustatyötä tekevien henkilöiden henkilötietoja sääntelemällä algoritmijohtamisen käyttöä alustatyössä. Molempiin tavoitteisiin pyritään yhtäaikaisesti, ja molemmat tavoitteet liittyvät erottamattomasti toisiinsa eikä kumpikaan niistä ole toissijainen toiseen nähden. SEUT 153 artiklan 1 kohdan b kohdan osalta tällä direktiivillä asetetaan sääntöjä, joiden tavoitteena on tukea alustatyötä tekevien henkilöiden ammattiaseman määrittämistä oikein ja parantaa alustatyön läpinäkyvyyttä, myös rajatylittävissä tilanteissa. SEUT 16 artiklan osalta tällä direktiivillä luodaan puitteet alustatyötä tekevien luonnollisten henkilöiden suojelun parantamiseksi heidän henkilötietojensa käsittelyssä lisäämällä läpinäkyvyyttä, oikeudenmukaisuutta ja vastuuvollisuutta asiaankuuluvissa alustatyön algoritmijohtamisen menettelyissä.

- (16) Tätä direktiiviä olisi sovellettava unionissa alustatyötä tekeviin henkilöihin heidän ammattiasemastaan riippumatta.
- (17) Tässä direktiivillä olisi vahvistettava pakottavat säännöt, joita sovelletaan kaikkiin työtä välittäviin digitaalisiin alustoihin riippumatta niiden sijoittautumispaikasta ja muutoin sovellettavasta lainsäädännöstä, kunhan kyseisen työtä välittävän digitaalisen alustan kautta organisoitu alustatyö tehdään unionissa.
- (18) Työtä välittävät digitaaliset alustat eroavat muista verkkoalustoista siinä, että ne käyttävät automatisoituja seuranta- tai päätöksentekojärjestelmiä organisoidakseen työtä, jota yksityishenkilöt tekevät alustan tarjoaman palvelun vastaanottajan kertaluonteisesta tai toistuvasta pyynnöstä. Automatisoidut seuranta- ja päätöksentekojärjestelmät keräävät alustatyötä tekevien henkilöiden henkilötietoja ja tekevät tai tukevat työoloihin vaikuttavia päätöksiä. Yksityishenkilöiden tekemän työn organisoinnilla olisi oltava vähintään merkittävä rooli palvelun kysynnän ja sellaisen työn tarjonnan yhteensovittamisessa, jota tarjoavalla yksityishenkilöllä on sopimussuhde työtä välittävän digitaalisen alustan kanssa ja joka on käytettävissä tietyn tehtävän suorittamiseen. Tämän lisäksi alusta voi huolehtia muista toiminnoista, kuten maksujen käsittelystä. Työtä välittäviksi digitaalisiksi alustoiksi ei pitäisi katsoa verkkoalustoja, jotka eivät organisoi yksityishenkilöiden tekemää työtä, vaan pelkästään tarjoavat keinot, joilla palveluntarjoajat voivat tavoittaa loppukäyttäjät, esimerkiksi mainostavat tarjolla olevia palveluita tai palvelupyyntöjä tai kokoavat yhteen ja näyttävät tietoja tietyllä alueella saatavilla olevista palveluntarjoajista, mutta eivät muuten osallistu palveluiden tuottamiseen. Työtä välittävien digitaalisten alustojen määritelmään ei pitäisi sisällyttää sellaisten palveluiden tarjoajia, joissa ensisijaisena tarkoituksena on omaisuuden hyödyntäminen tai jakaminen, kuten lyhytaikainen asunnonvuokraus, tai tavaroiden tai palvelujen jälleenmyynti, eikä niitä, jotka organisoivat vapaaehtoisten toimintaa. Määritelmä olisi rajattava sellaisen palvelun tarjoajiin, joissa yksityishenkilön tekemän työn, kuten siivoustyön tai henkilöiden tai tavaroiden kuljetuksen, organisointi on palvelun välttämätön ja keskeinen, ei pelkästään vähäinen ja puhtaasti täydentävä osa.

- (18 a) Joissain tapauksissa alustatyötä tekevillä henkilöillä ei ole suoraa sopimussuhdetta työtä välittävän digitaalisen alustan kanssa, vaan heillä on sopimussuhde välittäjän kanssa, joka kautta he tekevät alustatyötä työtä välittävän digitaalisen alustan välityksellä. Tämä tapa organisoida alustatyötä johtaa usein **monenlaisiin erilaisiin ja monimutkaisiin kolmenvälisiin suhteisiin sekä** epäselvään vastuunjakoon työtä välittävän digitaalisen alustan ja välittäjien kesken, kun kyse on alustatyöstä. Välittäjien kautta alustatyötä tekevät henkilöt ovat alttiina samoille ammattiaseman virheelliseen luokitteluun ja automatisoituihin seuranta- tai päätöksentekojärjestelmiin liittyville riskeille kuin henkilöt, jotka tekevät alustatyötä suoraan työtä välittävälle digitaaliselle alustalle. Jäsenvaltioiden olisi näin ollen **vahvistettava asiaankuuluvat toimenpiteet, mukaan lukien tarvittaessa yhteisvastuujärjestelmiä perustamalla, sen varmistamiseksi**, että heillä on tämän direktiivin nojalla samantasoinen suoja kuin alustatyötä tekevillä henkilöillä, joilla on suora sopimussuhde työtä välittävän digitaalisen alustan kanssa.
- (19) Näennäisesti itsenäisen ammatinharjoittamisen torjumiseksi alustatyössä ja ammattiaseman oikein määrittämisen helpottamiseksi jäsenvaltioilla olisi oltava käytössään asianmukaiset menettelyt, joilla ehkäistään alustatyötä tekevien henkilöiden ammattiaseman virheellinen luokittelu ja puututaan tähän ongelmaan. Näiden menettelyiden tavoitteena olisi oltava sen selvittäminen, onko kyseessä työsuhde sellaisena kuin se on määritelty kansallisessa lainsäädännössä, työehtosopimuksissa tai käytännöissä, unionin tuomioistuimen oikeuskäytäntö huomioon ottaen. Jos kyseessä on tällainen työsuhde, olisi varmistettava, että työntekijöihin sovellettavaa unionin lainsäädäntöä, kansallista työlainsäädäntöä ja työehtosopimuksia koskevia sääntöjä noudatetaan kaikilta osin. Jos ammattiasemana on itsenäinen ammatinharjoittaminen tai jokin kansallisessa lainsäädännössä määritelty välimuodon ammattiasema, olisi sovellettava kyseiseen asemaan liittyviä oikeuksia ja velvoitteita.

- (20) Unionin tuomioistuin on oikeuskäytännössään vahvistanut työntekijän aseman määrittämisperusteet¹⁸. Unionin tuomioistuimen tulkinta näistä arviointiperusteista olisi otettava huomioon tämän direktiivin täytäntöönpanossa. Itsenäisen ammatinharjoittajan aseman väärinkäyttö joko jäsenvaltion tasolla tai rajatylittävissä tilanteissa on yksi väärin ilmoitetun työn muoto, joka liittyy usein pimeään työhön. Näennäisellä itsenäisellä ammatinharjoittamisella tarkoitetaan sitä, että henkilö ilmoitetaan itsenäiseksi ammatinharjoittajaksi, vaikka hän täyttää tyypilliset työsuhteessa olevaa työntekijää koskevat edellytykset. Unionin tuomioistuin on katsonut¹⁹, ettei se, että kansallisen oikeuden mukaan kyseessä on 'itsenäinen palvelujen tarjoaja', estä sitä, että henkilön on katsottava olevan unionin oikeudessa tarkoitettu 'työntekijä', jos hänen itsenäisyytensä on vain fiktiivistä ja peittää todellisen työsuhteen.

¹⁸ Yhteisöjen tuomioistuimen tuomiot 3.7.1986, *Deborah Lawrie-Blum v. Land Baden-Württemberg*, C-66/85, ECLI:EU:C:1986:284, yhteisöjen tuomioistuimen tuomio 14.10.2010, *Union Syndicale Solidaires Isère v. Premier ministre ym.*, C-428/09, ECLI:EU:C:2010:612, unionin tuomioistuimen tuomio 4.12.2014, *FNV Kunsten Informatie en Media v. Staat der Nederlanden*, C-413/13, ECLI:EU:C:2014:2411, unionin tuomioistuimen tuomio 9.7.2015, *Ender Balkaya v. Kiesel Abbruch- und Recycling Technik GmbH*, C-229/14, ECLI:EU:C:2015:455, unionin tuomioistuimen tuomio 17.11.2016, *Betriebsrat der Ruhrlandklinik gGmbH v. Ruhrlandklinik gGmbH*, C-216/15, ECLI:EU:C:2016:883, unionin tuomioistuimen tuomio, 16.7.2020, *UX v. Governo della Repubblica italiana*, C-658/18, ECLI:EU:C:2020:572, ja unionin tuomioistuimen määräys, 22.4.2020, *B v. Yodel Delivery Network Ltd*, C-692/19, ECLI:EU:C:2020:288.

¹⁹ Yhteisöjen tuomioistuimen tuomio 13.1.2004, *Debra Allonby v. Accrington & Rossendale College, Education Lecturing Services, trading as Protocol Professional and Secretary of State for Education and Employment*, C-256/01, ECLI:EU:C:2004:18; unionin tuomioistuimen tuomio 11.11.2010, *Dita Danosa v. LKB Lizings SIA*, C-232/09, ECLI:EU:C:2010:674, ja unionin tuomioistuimen tuomio 4.12.2014, *FNV Kunsten Informatie en Media v. Staat der Nederlanden*, C-413/13, ECLI:EU:C:2014:2411.

- (21) Tosiseikkojen ensisijaisuuden periaatteella tarkoitetaan, että työsuhteen olemassaolon määrittäminen olisi tehtävä ensisijaisesti työn tosiasialliseen suorittamiseen, myös siitä maksettavaan korvaukseen, liittyvien tosiseikkojen perusteella, eikä sen perusteella, miten osapuolet suhdetta kuvaavat, kansainvälisen työjärjestön ILO:n vuonna 2006 antaman työsuhteita koskevan suosituksen R198 mukaisesti. Periaatteella on erityisen suuri merkitys alustatyössä, jossa toinen osapuoli määrittää usein yksipuolisesti sopimuksen ehdot.
- (22) Kun työsuhteen olemassaolo todetaan tosiseikkojen perusteella, työnantajana toimiva osapuoli olisi selkeästi yksilöitävä, ja kyseisen osapuolen olisi täytettävä kaikki sen työnantajaroolista johtuvat velvoitteet.
- (23) Sen varmistaminen, että ammattiasema määritetään oikein, ei saisi estää alustatyötä tekevien aidosti itsenäisten ammatinharjoittajien olosuhteiden kohentamista. Jos työtä välittävä digitaalinen alusta päättää täysin vapaaehtoisesti tai asianomaisten henkilöiden suostumuksella maksaa alustan kautta työskentelevien itsenäisten ammatinharjoittajien sosiaaliturvamaksuja, tapaturma- tai muita vakuutusmaksuja, koulutusmaksuja tai muita etuuksia, näitä etuuksia ei pitäisi sellaisenaan pitää työsuhteen olemassaoloa osoittavina tekijöinä.
- (24) Ohjaus ja määräysvalta, eli lakiin perustuva alisteinen asema, on keskeinen osa työsuhteen määritelmää jäsenvaltioissa sekä unionin tuomioistuimen oikeuskäytännössä. Kun työtä välittävät digitaaliset alustat määräävät työn suorittamisesta, ne toimivat samoin kuin työnantaja toimii työsuhteessa. Sen vuoksi tällaisia sopimussuhteita olisi pidettävä oikeudellisen olettan perusteella alustan sekä sen kautta alustatyötä tekevän henkilön välisinä työsuhteina. Näin ollen työtä välittävän digitaalisen alustan olisi kohdeltava alustatyötä tekevää henkilöä työntekijänä, jolla on kaikki asiaankuuluvassa unionin lainsäädännössä, kansallisessa lainsäädännössä, työehtosopimuksissa ja käytännöissä määritellyn aseman mukaiset oikeudet ja velvoitteet, ellei työtä välittävä digitaalinen alusta onnistuneesti kumoa olettamaa.

- (25) Direktiiviin olisi sisällytettävä kriteerit, joiden perusteella todetaan, että työtä välittävä digitaalinen alusta käyttää määräysvaltaa työn suorittamiseen ja että alustatyötä tekevä henkilö on todennäköisesti työsuhteessa, jotta oikeudellista oletamaa tosiasiasa noudatetaan ja työntekijöiden oikeuksien täytäntöönpano helpottuu. Kyseisten kriteerien olisi perustuttava unionin ja kansalliseen oikeuskäytäntöön. Kriteerien olisi sisällettävä konkreettisia seikkoja, jotka osoittavat, että työtä välittävä digitaalinen alusta määrittää työstä maksettavan korvauksen ylärajan tai kattavuuden, edellyttää ulkoista olemusta tai käyttäytymistä koskevien sääntöjen noudattamista, antaa ohjeita siitä, miten työ on suoritettava, [...] rajoittaa vapautta valita työajat tai poissaolajakset, kieltäytyä työtehtävistä tai käyttää alihankkijoita tai sijaisia tai estää alustatyötä tekevää henkilöä luomasta liikesuhteita mahdollisiin asiakkaisiin, muun muassa käyttämällä tiettyjä ehtoja tai seuraamusjärjestelmän avulla. **Kriteereihin olisi myös sisällyttävä konkreettisia tekijöitä, jotka osoittavat, että työtä välittävä digitaalinen alusta valvoo tiiviisti työsuoritusta myös todentamalla perusteellisesti alustatyötä tekevien henkilöiden työn tulosten laadun. Tähän sisältyy työsuoritusten tai työn edistymisen arviointi tai säännöllinen kartoittaminen, joka voidaan suorittaa myös sähköisesti, kuten kameravalvonnan, paikannuksen, näppäinpainallusten laskemisen, kuvakaappausten ottamisen tai tietokoneiden tai älypuhelinien muiden toimintojen käyttämisen avulla. Valvontaan ei sitä vastoin kuulu sähköisten välineiden käyttö, jonka tarkoituksena on alustatyötä tekevän henkilön ja palvelun vastaanottajan yhteensovittaminen, palvelun vastaanottajien tai alustatyötä tekevän henkilön pyytäminen vahvistamaan, että jokin tehtävä on suoritettu, jotta maksu voidaan vapauttaa, tai antaa mahdollisuus asiakkaille arvioida palvelua tai ainoastaan antaa tilaisuus ehdottaa matka- tai toimitusreittiä tai antaa asiakkaalle tai alustatyötä tekeväälle henkilölle mahdollisuus ilmoittaa kohtaamistaan ongelmista, erityisesti turvallisuuteen liittyen.** Toisaalta kriteerien ei pitäisi täytyä tilanteissa, joissa alustatyötä tekevät henkilöt ovat aidosti itsenäisiä ammatinharjoittajia. Aidosti itsenäiset ammatinharjoittajat vastaavat itse asiakkailleen työnsä tekemisen tavoista ja työnsä laadusta. Yhdeksi aidosti itsenäiselle ammatinharjoittamiselle tunnusomaisista tekijöistä on katsottava vapaus valita omat työaikansa ja poissaolajaksonsa, kieltäytyä työtehtävistä, käyttää alihankkijoita tai sijaisia tai työskennellä kenelle tahansa ulkopuoliselle ilman rajoituksia.

- (25 a) Jäsenvaltioiden olisi kansallisten oikeus- ja tuomioistuinjärjestelmiensä mukaisesti luotava tukitoimenpiteiden puitteet oikeudellisen olettaman tehokkaan täytäntöönpanon varmistamiseksi. Olettaman toimiminen käytännössä edellyttää, että kolmen kriteerin, jotka osoittavat, että alustatyötä tekevän henkilön katsotaan todennäköisesti olevan työsuhteessa, olisi aina täyttyvä, jotta olettamaa sovelletaan. Näiden kriteerien tarkoituksena on toimia helposti ymmärrettävinä tekijöinä, jotka osoittavat, että kyseessä on todennäköisesti työsuhde, ja tällä tavoin helpottaa alustatyötä tekevän henkilön mahdollisuuksia käyttää työsuhteen olemassaolosta johtuvia asiaankuuluvia oikeuksia oikeudellisen olettaman perusteella.
- (25 b) Vaikka on olennaisen tärkeää minimoida oikeudellisen olettaman tehokkaan soveltamisen vaarantumisen riski, kriteeriä, jonka työtä välittävä digitaalinen alusta täyttää yksinomaan unionin lainsäädännön, kansallisen lainsäädännön tai työehtosopimusten vaatimusten mukaisesti palvelun vastaanottajien terveyden tai turvallisuuden takaamiseksi, ei olisi pidettävä osoituksena siitä, että oikeudellisen olettaman kriteerit täyttyvät.
- (25 c) Jotta varmistetaan mahdollisuus vedota työntekijöihin sovellettavaan unionin lainsäädäntöön, oikeudellista olettamaa olisi sovellettava kaikissa kyseeseen tulevilla hallinnollisissa ja oikeudellisissa menettelyissä, joissa on kyse alustatyötä tekevän henkilön ammattiasemasta. ***Vaikka tässä direktiivissä ei velvoiteta jäsenvaltioita soveltamaan oikeudellista olettamaa rikosoikeudellisiin eikä veroihin tai sosiaaliturvaan liittyviin menettelyihin***, tämän direktiivin säännökset eivät saisi estää jäsenvaltioita soveltamasta kyseistä olettamaa ***kansallisen lainsäädäntönsä nojalla niissä tai*** muissa hallinnollisissa tai oikeudellisissa menettelyissä tai tunnustamasta sellaisten menettelyjen tuloksia, joissa olettamaa on sovellettu oikeuksien myöntämiseksi uudelleenluokitelluille työntekijöille muilla oikeudenaloilla.

(26) [...]

(27) [...]

(28) Alustatyötä tekevän henkilön ja työtä välittävän digitaalisen alustan välinen suhde ei välttämättä täytä työsuhteen edellytyksiä sen määritelmän mukaisesti, joka on vahvistettu kyseisessä jäsenvaltiossa voimassa olevassa lainsäädännössä, työehtosopimuksissa tai käytännöissä, unionin tuomioistuimen oikeuskäytäntö huomioon ottaen, vaikka kriteerit osoittavat alustatyötä tekevän henkilön olevan todennäköisesti työsuhteessa. Jäsenvaltioiden olisi varmistettava, että oikeudellinen oletama voidaan kumota oikeudellisissa tai hallinnollisissa menettelyissä osoittamalla edellä mainitun määritelmän perusteella, että kyseessä ei ole työsuhde. Työtä välittävillä digitaalisilla alustoilla on kattava yleiskuva kaikista suhteen oikeudellista luonnetta määrittävistä tosiseikoista, etenkin algoritmeista, joilla ne hallinnoivat toimintaansa. Sen vuoksi todistustaakan olisi oltava niillä, jos ne väittävät, että kyseinen sopimussuhde ei ole työsuhde. Lisäksi, jos olettaman kohteena oleva alustatyötä tekevä henkilö pyrkii saamaan oikeudellisen olettaman kumottua, työtä välittävältä digitaaliselta alustalta olisi edellytettävä, että se avustaa kyseistä henkilöä etenkin toimittamalla kaikki alustan hallussa olevat, kyseistä henkilöä koskevat asiaankuuluvat tiedot. Vaikka olettama saadaan kumottua oikeudellisessa tai hallinnollisessa menettelyssä, se ei saisi estää olettaman soveltamista myöhemmissä tuomioistuinmenettelyissä tai muutoksenhauissa kansallisen prosessioikeuden mukaisesti.

- (28 a) Oikeudellista olettaa olisi sovellettava alustatyötä tekevän henkilön käynnistämistä menettelyissä, joissa *on* kyse ammattiasemasta, mutta viranomaisilla, jotka vastaavat asiaa koskevan lainsäädännön noudattamisen todentamisesta tai täytäntöönpanosta omasta aloitteestaan, kuten työsuojeluviranomaisilla, olisi oltava harkintavalta olla soveltamatta olettaa, jos on ilmeistä, että olettaa voitaisiin kumota. Kansallinen kehys oikeustapausten määrän vähentämiseksi ja oikeusvarmuuden parantamiseksi on tärkeä.
- (28 b) Jäsenvaltioiden olisi voitava säätää, että työtä välittävien digitaalisten alustojen käynnistämällä oikeudellisilla tai hallinnollisilla menettelyillä, joilla riitautetaan oikeus- tai hallintoviranomaisen oikeudellisen olettan soveltamisen perusteella tekemä päätös, ei ole lykkäävää vaikutusta.
- (28 c) Oikeusvarmuuden vuoksi oikeudellisella olettamalla ei saisi olla takautuvia oikeusvaikutuksia, jotka edeltävät määräaika, joka tämän direktiivin saattamiselle osaksi kansallista lainsäädäntöä on asetettu, minkä vuoksi oikeudellista olettaa olisi sovellettava vasta kyseisestä päivästä lähtien myös silloin, kun sopimussuhde on alkanut ennen kyseistä päivää ja se on kyseisenä päivänä edelleen voimassa. Kanteita, jotka liittyvät työsuhteen mahdolliseen olemassaoloon ja siitä johtuviin oikeuksiin ja velvollisuuksiin kyseistä päivää edeltävänä aikana, olisi siksi arvioitava pelkästään tätä direktiiviä edeltäneen kansallisen lainsäädännön ja unionin lainsäädännön nojalla.
- (28 d) Oikeudellisen olettan tosiasiallinen täytäntöönpano asianmukaisin toimenpitein, kuten yleisölle tiedottamalla, ohjeita laatimalla sekä säätämällä tehokkaasta valvonnasta ja tarkastuksista, on olennaisen tärkeää oikeusvarmuuden ja läpinäkyvyyden takaamiseksi kaikkien osapuolten kannalta. Näissä toimenpiteissä olisi vältettävä aidosti itsenäisten ammatinharjoittajien uudelleenluokittelu, otettava huomioon startup-yritysten erityinen tilanne ja tuettava yrittäjäpotentiaalia sekä työtä välittävien digitaalisten alustojen kestävän kasvun edellytyksiä unionissa.

(29) Alustatyötä tekeviin henkilöihin sovelletaan alustatyön yhteydessä usein automatisoiduilla seuranta- tai päätöksentekojärjestelmillä tai niiden tukemana tehtyjä päätöksiä. Alustatyötä tekevien henkilöiden suostumusta henkilötietojen käsittelyyn ei aina anneta vapaaehtoisesti, sillä alustatyötä tekevillä henkilöillä ei ole systemaattisesti todellista mahdollisuutta valita tai mahdollisuutta kieltäytyä antamasta suostumusta taikka vetää se takaisin aiheuttamatta haittaa sopimussuhteelleen siitä huolimatta, että suostumus ei ole tarpeen alustatyön tekemiseksi, ja alustatyötä tekevän henkilön ja automatisoituja seuranta- tai päätöksentekojärjestelmiä käyttävän työtä välittävän digitaalisen alustan välillä on epätasapaino. Asetuksessa (EU) 2016/679 vahvistetaan yleiset puitteet luonnollisten henkilöiden suojelulle henkilötietojen käsittelyssä, mutta silti on tarpeen vahvistaa erityiset säännöt, joilla puututaan automatisoiduissa seuranta- tai päätöksentekojärjestelmissä tapahtuvan henkilötietojen käsittelyn alustatyön yhteydessä herättämiin erityishuoliin. Erityisesti työtä välittävien digitaalisten alustojen ei pitäisi käsitellä mitään henkilötietoja, jotka koskevat alustatyöntekijän emotionaalista tai psykologista tilaa, tai työntekijän yksityisiin keskusteluihin liittyviä henkilötietoja, eikä henkilötietoja saa kerätä silloin, kun henkilö ei tarjoa alustatyötä tai tee sitä. Tässä direktiivissä käytettyjä henkilötietojen suojaamiseen liittyviä ilmaisuja olisi tulkittava asetuksessa (EU) 2016/679 vahvistettujen määritelmien perusteella.

(30) [...]

(31) [...]

- (32) Tässä direktiivissä säädetään lisäsuojatoimista, jotka koskevat automatisoitujen seuranta- tai päätöksentekojärjestelmien käyttöä alustatyössä, sanotun kuitenkaan vaikuttamatta asetuksesta (EU) 2016/679 johtuviin oikeuksiin ja velvollisuuksiin. Työtä välittäviin digitaalisiin alustoihin olisi sovellettava läpinäkyvyyttä koskevia velvoitteita, jotka koskevat automatisoituja seuranta- tai päätöksentekojärjestelmiä, joita käytetään tiedon keräämiseen, työsuoritusten valvontaan tai arviointiin sähköisillä välineillä, sekä automatisoituja päätöksentekojärjestelmiä, joita käytetään sellaisten päätösten tekemiseen tai joiden tukemana tehdään sellaisia päätöksiä, jotka vaikuttavat merkittävästi alustatyötä tekevien henkilöiden työoloihin, muun muassa heidän mahdollisuuteensa saada työtehtäviä, heidän ansioihinsa, terveyteensä ja -turvallisuuteensa, työaikoihinsa, ylenemiseensä ja sopimusasemaansa, mukaan lukien heidän käyttäjätilinsä rajoittaminen tai tilapäinen tai pysyvä sulkeminen. Sen lisäksi, mitä asetuksessa (EU) 2016/679 säädetään, tietoa näistä järjestelmistä olisi annettava myös silloin, kun päätökset eivät perustu pelkästään automatisoituun tietojenkäsittelyyn, jos ne kuitenkin tehdään automatisoitujen järjestelmien tukemana. Olisi myös täsmennettävä, millaista tietoa alustatyötä tekeville henkilöille olisi annettava tällaisista automatisoiduista järjestelmistä sekä missä muodossa ja milloin tiedot olisi annettava. Tiedot automatisoiduista seuranta- tai päätöksentekojärjestelmistä olisi annettava myös alustatyöntekijöiden edustajille sekä kansallisille työvoimaviranomaisille, jotta nämä voivat hoitaa tehtävänsä.
- (33) Tämän tietojen antamista koskevan velvoitteen ei pitäisi edellyttää, että työtä välittävät digitaaliset alustat julkistavat niiden automatisoitujen seuranta- tai päätöksentekojärjestelmien toimintaa koskevia yksityiskohtaisia tietoja, kuten algoritmeja, tai muuta yksityiskohtaista tietoa, joka sisältää liikesalaisuuksia tai on suojattu teollis- ja tekijänoikeuksien nojalla. Näiden seikkojen huomioon ottaminen ei kuitenkaan saisi johtaa siihen, että kaikkia tässä direktiivissä edellytetyjä tietoja kieltäydytään toimittamasta.

(34) [...]

(35) Työtä välittävät digitaaliset alustat hyödyntävät laajasti automatisoituja seuranta- tai päätöksentekojärjestelmiä alustatyötä tekevien henkilöiden hallinnoinnissa. Sähköisillä välineillä tehty seuranta voi olla yksityisyyttä loukkaavaa, ja näillä järjestelmillä tai niiden tukemana tehdyillä päätöksillä, jotka liittyvät esimerkiksi työtehtävien tarjontaan tai saatavuuteen, ansioihin, turvallisuuteen ja terveyteen, työaikaan, koulutuksen saatavuuteen, ylenemiseen tai asemaan organisaatiossa tai sopimusasemaan, on välitön vaikutus alustatyötä tekeviin henkilöihin, jotka eivät välttämättä saa otettua suoraan yhteyttä ihmisesimieheen tai valvojaan. Työtä välittävien digitaalisten alustojen olisi sen vuoksi seurattava ja arvioitava säännöllisesti sellaisten työoloihin liittyvien päätösten vaikutuksia, joita tehdään automatisoiduilla seuranta- tai päätöksentekojärjestelmillä tai niiden tukemana. Työtä välittävien digitaalisten alustojen olisi huolehdittava, että tehtävään on käytettävissä riittävästi henkilöstöresursseja. Henkilöillä, joiden tehtäväksi työtä välittävä digitaalinen alusta on antanut seurannan, olisi oltava tarvittava pätevyys, koulutus ja valtuudet kyseisen tehtävän hoitamiseen ja erityisesti oikeus peruuttaa automatisoituja päätöksiä. Heitä olisi suojeltava irtisanomiselta, kurinpitomenettelyltä tai muulta epäsuotuisalta kohtelulta tehtäviensä suorittamisen perusteella. Asetuksen (EU) 2016/679 22 artiklan mukaisten velvoitteiden lisäksi tämän direktiivin 7 artiklan 1 ja 3 kohdassa säädetään erillisistä velvoitteista, joita sovelletaan alustatyön yhteydessä.

- (36) Asetuksen (EU) 2016/679 22 artiklan 3 kohdassa edellytetään, että rekisterinpitäjän on toteutettava asianmukaiset toimenpiteet rekisteröidyn oikeuksien ja vapauksien sekä oikeutettujen etujen suojaamiseksi tilanteissa, joissa rekisteröityä koskeva päätös perustuu pelkästään automaattiseen käsittelyyn. Kyseisen säännöksen mukaan rekisteröidyllä on vähintään oikeus vaatia, että tiedot käsittelee rekisterinpitäjän puolesta luonnollinen henkilö, sekä oikeus esittää kantansa ja riitauttaa päätös.
- (37) Tässä direktiivissä säädetään asetuksen 2016/679 lisäksi algoritmijohtamista alustatyössä koskevista säännöistä. Alustatyötä tekevillä henkilöillä olisi oltava oikeus saada työtä välittävältä digitaaliselta alustalta selvitys automatisoiduilla järjestelmillä tai niiden tukemana tehdyistä tai tekemättä jätetyistä päätöksistä, jotka vaikuttavat heihin merkittävästi. Tätä varten työtä välittävän digitaalisen alustan olisi tarjottava alustatyötä tekeville henkilöille mahdollisuus keskustella työtä välittävän digitaalisen alustan yhteyshenkilön kanssa ja saada selkoa päätökseen johtaneista tosiseikoista, olosuhteista ja syistä. Lisäksi jos työtä välittävä digitaalinen alusta rajoittaa tai sulkee tilapäisesti tai pysyvästi alustatyötä tekevän henkilön käyttäjätilin, kieltäytyy maksamasta korvausta kyseisen henkilön tekemästä työstä tai vaikuttaa alustatyöntekijän sopimusasemaan, työtä välittävän digitaalisen alustan olisi annettava alustatyötä tekeville henkilölle kirjallinen ilmoitus, jossa esitetään perusteet kyseiselle päätökselle, sillä tällaisilla päätöksillä on todennäköisesti erityisen merkittäviä kielteisiä vaikutuksia alustatyötä tekeviin henkilöihin ja etenkin heidän ansaitsemismahdollisuuksiinsa. Jos saatu selvitys tai saadut perustelut eivät ole tyydyttäviä tai jos alustatyötä tekevät henkilöt katsovat oikeuksiaan loukatun heihin merkittävästi vaikuttavalla päätöksellä, heillä olisi myös oltava oikeus pyytää työtä välittävää digitaalista alustaa tarkistamaan päätöstään ja saada perusteltu vastaus ilman aiheetonta viivytystä. Silloin kun tällaisilla päätöksillä loukataan kyseisten henkilöiden oikeuksia, kuten työntekijöiden oikeuksia, oikeutta syrjimättömyyteen tai heidän henkilötietojensa suoja, työtä välittävän digitaalisen alustan olisi oikaistava tällaiset päätökset ilman aiheetonta viivytystä tai, jos oikaiseminen ei ole mahdollista, tarjottava korvaus aiheutuneesta vahingosta sekä toteutettava tarvittavat toimet vastaavien päätösten välttämiseksi tulevaisuudessa.

- (38) Neuvoston direktiivissä 89/391/ETY²⁰ säädetään toimenpiteistä työntekijöiden turvallisuuden ja terveyden parantamisen edistämiseksi työssä, muun muassa työnantajien velvoitteesta minimoida riskit ja arvioida työterveyteen ja -turvallisuuteen kohdistuvia riskejä. Koska automatisoiduilla seuranta- tai päätöksentekojärjestelmillä voi olla merkittävä vaikutus alustatyöntekijöiden fyysiseen terveyteen ja mielenterveyteen, työtä välittävien digitaalisten alustojen olisi arvioitava näitä riskejä ja sitä, ovatko järjestelmien suojaustoimet riittäviä näiden riskien torjumiseksi, sekä toteutettava asianmukaisia ennaltaehkäiseviä ja suojaavia toimenpiteitä. Niiden olisi vältettävä sitä, että tällaisten järjestelmien käyttö aiheuttaa työntekijöille kohtuutonta painetta tai vaarantaa heidän terveytensä. Näiden säännösten tehokkuuden lisäämiseksi työtä välittävien digitaalisten alustojen olisi asetettava riskinarviointinsa ja korjaavia toimenpiteitä koskeva arvio alustatyöntekijöiden, heidän edustajiensa ja toimivaltaisten viranomaisten saataville.
- (39) Koska automatisoitujen seuranta- tai päätöksentekojärjestelmien käyttöönotolla työtä välittävissä digitaalisissa alustoissa tai merkittävillä muutoksilla niiden käyttötavoissa on välittömiä vaikutuksia alustatyöntekijöiden työn organisointiin ja yksilökohtaisiin työoloihin, on tärkeää varmistaa, että alustatyöntekijöiden edustajat, ja jos tällaisia edustajia ei ole, alustatyöntekijät voivat suoraan käyttää tiedotusta ja kuulemista koskevia, erityisesti direktiivin 2002/14/EY nojalla säädettyjä oikeuksia ja velvollisuuksia. Lisätoimenpiteet ovat tarpeen sen varmistamiseksi, että työtä välittävät digitaaliset alustat tiedottavat alustatyöntekijöille tai heidän edustajilleen sekä kuulevat näitä asianmukaisella tasolla ennen kuin tällaisia päätöksiä tehdään ja, koska algoritmijohtamisjärjestelmät ovat teknisesti monimutkaisia, tarvittaessa alustatyöntekijöiden tai heidän edustajiensa yhteisesti valitseman asiantuntijan avustuksella. Tämä direktiivi ei vaikuta direktiivin 2002/14/EY sisältämiin tiedotus- ja kuulemistoimenpiteisiin.

²⁰ Neuvoston direktiivi 89/391/ETY, annettu 12 päivänä kesäkuuta 1989, toimenpiteistä työntekijöiden turvallisuuden ja terveyden parantamisen edistämiseksi työssä (EYVL L 183, 29.6.1989, s. 1).

- (40) Merkittävän osuuden alustatyötä tekevistä henkilöistä muodostavat henkilöt, joilla ei ole työsuhdetta. Työtä välittävien digitaalisten alustojen käyttämät automatisoidut seuranta- tai päätöksentekojärjestelmät vaikuttavat heidän henkilötietojensa suojaamiseen ja ansiomahdollisuuksiinsa samalla tavoin kuin alustatyöntekijöilläkin. Sen vuoksi alustatyötä tekeviin henkilöihin, joilla ei ole työsuhdetta, olisi myös sovellettava tämän direktiivin 6, 7 ja 8 artiklassa säädettyjä oikeuksia, jotka koskevat luonnollisten henkilöiden suojelua henkilötietojen käsittelyssä algoritmijohtamisen yhteydessä eli automatisoitujen seuranta- tai päätöksentekojärjestelmien läpinäkyvyyttä, henkilötietojen käsittelyn tai keräämisen rajoittamista sekä sitä, että merkittävien päätösten seurannan ja arvioinnin on oltava ihmisen suorittamaa. Heihin ei pitäisi soveltaa työterveyteen ja -turvallisuuteen liittyviä oikeuksia tai alustatyöntekijöiden tai heidän edustajiensa oikeutta saada tietoa ja tulla kuulluksi, sillä nämä oikeudet koskevat unionin oikeuden nojalla nimenomaan työntekijöitä. Asetuksessa (EU) 2019/1150 säädetään oikeudenmukaisuutta ja avoimuutta koskevista suojakeinoista alustatyötä tekeville itsenäisille ammatinharjoittajille edellyttäen, että heitä pidetään kyseisessä asetuksessa tarkoitettuina yrityskäyttäjinä. Siltä osin, kuin kyse on ihmisen suorittamasta merkittävien päätösten arvioinnista, asetuksen (EU) 2019/1150 erityissäännösten olisi oltava ensisijaisia yrityskäyttäjien osalta.
- (41) Sen varmistamiseksi, että työtä välittävät digitaaliset alustat noudattavat työlainsäädäntöä ja aiheesta annettuja määräyksiä etenkin jos ne ovat sijoittautuneet toiseen maahan kuin siihen jäsenvaltioon, jossa alustatyöntekijä tekee työtä, työtä välittävien digitaalisten alustojen olisi ilmoitettava alustatyöntekijöiden tekemä työ toimivaltaisille viranomaisille siinä jäsenvaltiossa, jossa työ tehdään. Tämän veloitteen ei olisi korvattava muilla unionin säädöksillä säädettyjä ilmoittamista tai tiedoksiantoa koskevia velvoitteita.

- (42) Tieto työtä välittävien digitaalisten alustojen kautta alustatyötä tekevien henkilöiden lukumäärästä, sopimus- tai ammattiasemasta ja näihin sopimussuhteisiin sovellettavista yleisistä ehdoista on olennaisen tärkeää sen tukemiseksi, että asiaa käsittelevät viranomaiset pystyvät määrittämään oikein alustatyötä tekevien henkilöiden ammattiaseman ja varmistamaan oikeudellisten velvoitteiden noudattamisen, ja että alustatyöntekijöiden edustajat kykenevät hoitamaan edustuksellisia tehtäviään, minkä vuoksi näiden tietojen olisi oltava mainittujen tahojen saatavilla. Näillä viranomaisilla ja edustajilla olisi oltava myös oikeus pyytää työtä välittäviltä digitaalisilta alustoilta lisäselvityksiä ja tarkempia yksityiskohtia toimitetuista tiedoista.
- (43) Unionin sosiaalialan säännösten täytäntöönpanon valvontaa varten on laadittu laaja säännösten järjestelmä, ja sen osia olisi sovellettava tässä direktiivissä sen varmistamiseksi, että työntekijöillä on oikeus tehokkaaseen ja puolueettomaan riitojenratkaisuun ja muutoksenhakuun, myös korvaukseen aiheutuneesta haitasta. Erityisesti tehokasta oikeussuojaa koskeva perusluonteinen oikeus huomioon ottaen alustatyötä tekevien henkilöiden olisi saatava tällainen suoja myös työ- tai muun sopimussuhteen suhteen päättymisen jälkeen, kun päättymisellä väitetään loukattavan tämän direktiivin mukaisia oikeuksia.
- (44) Alustatyötä tekevien henkilöiden edustajien olisi voitava edustaa kansallisen lainsäädännön tai käytäntöjen mukaisesti yhtä tai useampaa alustatyötä tekevää henkilöä missä tahansa oikeudellisessa tai hallinnollisessa menettelyssä tästä direktiivistä johtuvien oikeuksien tai velvoitteiden täytäntöönpanemiseksi. Kanteita nostamalla useiden alustatyötä tekevien henkilöiden puolesta tai heidän tukemisellaan voidaan tehdä mahdolliseksi menettely, johon ei olisi muuten ryhdytty menettelyllisten tai taloudellisten esteiden tai vastatoimien pelon vuoksi.

- (45) Alustatyölle on ominaista, ettei ole olemassa yhteistä työpaikkaa, jossa työntekijät voivat tutustua toisiinsa sekä keskustella keskenään ja edustajiensa kanssa, myös puolustaakseen etujaan työtä välittävään digitaaliseen alustaan nähden. Sen vuoksi on tarpeen perustaa digitaalisia viestintäkanavia, jotka myötäilevät työn organisointia työtä välittävissä digitaalisissa alustoissa ja joiden välityksellä alustatyötä tekevät henkilöt voivat keskustella keskenään ja joiden kautta alustatyöntekijöiden edustajat voivat ottaa heihin yhteyttä. Työtä välittävien digitaalisten alustojen olisi perustettava tällaiset viestintäkanavat oman digitaalisen infrastruktuurinsa sisään tai käyttäen muita yhtä tehokkaita keinoja, mutta noudatettava tässä henkilötietojen suojaa, eikä niiden pitäisi päästä näkemään tai seuraamaan näitä keskusteluja.
- (46) Hallinnollisissa tai oikeudellisissa menettelyissä, jotka koskevat alustatyötä tekevien henkilöiden ammattiaseman määrittämistä oikein, tieto työn organisointiin liittyvistä tekijöistä, jonka perusteella ammattiasema määritetään, ja etenkin tieto siitä, käyttääkö työtä välittävä digitaalinen alusta määräysvaltaa työn tekemisen tiettyihin osatekijöihin, saattaa olla työtä välittävän digitaalisen alustan hallussa, eivätkä alustatyötä tekevien henkilöiden tai toimivaltaisten viranomaisten helposti saatavilla. Kansallisten tuomioistuinten tai toimivaltaisten viranomaisten olisi sen vuoksi voitava määrätä työtä välittävä digitaalinen alusta luovuttamaan kaikki sen hallussa olevat merkitykselliset todisteet, mukaan lukien luottamukselliset tiedot, kunhan tällaisten tietojen suojaamiseksi toteutetaan tehokkaita toimenpiteitä.
- (47) Koska tämän direktiivin 5 a, 6, 7 ja 8 artiklassa säädetään asetuksen (EU) 2016/679 lisäksi alustatyötä koskevista säännöistä, joiden tarkoituksena on varmistaa alustatyötä tekevien henkilöiden henkilötietojen suojaaminen, asetuksen (EU) 2016/679 51 artiklassa tarkoitetuilla kansallisilla valvontaviranomaisilla olisi oltava toimivalta valvoa näiden suojakeinojen soveltamista. Asetuksen (EU) 2016/679 menettelykehystä olisi sovellettava tämän direktiivin täydentävien sääntöjen täytäntöönpanoon etenkin valvonnan, yhteistyö- ja yhdenmukaisuusmekanismien, oikeussuojakeinojen, vastuun ja seuraamusten osalta, mukaan lukien toimivalta määrätä hallinnollisia sakkoja enintään kyseisen asetuksen 83 artiklan 5 kohdassa tarkoitettuun määrään asti.

- (48) Alustatyössä käytettyihin automatisoituihin seuranta- tai päätöksentekojärjestelmiin liittyy alustatyötä tekevien henkilöiden henkilötietojen käsittelyä, ja ne vaikuttavat heidän joukossaan olevien alustatyöntekijöiden työoloihin ja oikeuksiin, minkä vuoksi niihin liittyy tietosuojalainsäädäntöä sekä siihen liittyviä lainsäädännön aloihin, kuten työlainsäädäntöä, koskevia kysymyksiä. Tietosuojavalvontaviranomaisten ja muiden toimivaltaisten viranomaisten olisi sen vuoksi tehtävä yhteistyötä tämän direktiivin täytäntöönpanossa esimerkiksi vaihtamalla keskenään asiaa koskevia tietoja, sanotun kuitenkin vaikuttamatta tietosuojavalvontaviranomaisten riippumattomuuteen.
- (48 a) Jotta tämän direktiivin tarjoama suoja olisi tehokas, on tärkeää suojata alustatyötä tekevät henkilöt, jotka käyttävät tämän direktiivin mukaisia oikeuksiaan, irtisanomiselta tai muilta vastaavilta toimenpiteiltä.
- (49) Jäsenvaltiot eivät voi riittävällä tavalla saavuttaa tämän direktiivin tavoitetta eli parantaa työoloja alustatyössä, vaan tavoite voidaan yhteisten vähimmäisvaatimusten vahvistamistarpeen vuoksi saavuttaa paremmin unionin tasolla. Sen vuoksi unioni voi toteuttaa toimenpiteitä Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 5 artiklassa vahvistetun toissijaisuusperiaatteen mukaisesti. Mainitussa artiklassa vahvistetun suhteellisuusperiaatteen mukaisesti tässä direktiivissä ei ylitetä sitä, mikä on tarpeen tämän tavoitteen saavuttamiseksi.

- (50) Tässä direktiivissä säädetään vähimmäisvaatimuksista, joten sillä ei puututa jäsenvaltioiden oikeuteen ottaa käyttöön ja pitää voimassa alustatyötä tekevien henkilöiden kannalta suotuisampia säännöksiä. Voimassa olevan säädöskehityksen nojalla kertyneitä oikeuksia olisi sovellettava edelleen, ellei tällä direktiivillä oteta käyttöön suotuisampia säännöksiä. Tämän direktiivin täytäntöönpanoa ei voida käyttää heikentämään nykyisiä oikeuksia, jotka vahvistetaan voimassa olevassa tätä alaa koskevassa unionin oikeudessa tai kansallisessa lainsäädännössä, eikä sitä voida pitää pätevänä perusteena heikentää työntekijöiden suojan yleistä tasoa tämän direktiivin soveltamisalalla.
- (50 a) Työmarkkinaosapuolten itsenäisyyttä on kunnioitettava. Työmarkkinaosapuolten olisi sen vuoksi voitava katsoa, että alustatyöntekijöiden työoloihin liittyvissä erityistilanteissa eri säännökset ovat tämän direktiivin tarkoituksen kannalta asianmukaisempia kuin tietyt tämän direktiivin 8 a, 9, 11 ja 12 artiklassa vahvistetut vaatimukset. Sen vuoksi jäsenvaltioiden olisi voitava sallia, että työmarkkinaosapuolet pitävät voimassa, neuvottelevat, tekevät ja panevat täytäntöön tietyistä kyseisten artikloiden säännöksistä poikkeavia työehtosopimuksia, varmistaen kuitenkin alustatyöntekijöiden yleisen suojelun.
- (51) Jäsenvaltioiden olisi tätä direktiiviä täytäntöönpanessa vältettävä säätämästä sellaisia hallinnollisia, rahoituksellisia ja oikeudellisia rajoituksia, jotka vaikeuttaisivat mikroyritysten sekä pienten ja keskisuurten yritysten perustamista ja kehittämistä. Jäsenvaltioiden olisi arvioitava täytäntöönpanotoimiensa vaikutusta startup-yrityksiin sekä pieniin ja keskisuuriin yrityksiin sen varmistamiseksi, etteivät niihin kohdistuvat vaikutukset ole kohtuuttomia, ja kiinnitettävä erityistä huomiota mikroyrityksiin ja hallinnolliseen rasitteeseen. Jäsenvaltioiden olisi myös julkaistava tällaisten arviointien tulokset.

- (52) Jäsenvaltiot voivat antaa tämän direktiivin täytäntöönpanon työmarkkinaosapuolten tehtäväksi näiden yhteisestä pyynnöstä ja sillä edellytyksellä, että jäsenvaltiot toteuttavat kaikki tarvittavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että ne voivat jatkuvasti turvata tällä direktiivillä tavoiteltujen tulosten saavuttamisen. Niiden olisi myös toteutettava kansallisen lainsäädännön ja käytännön mukaisesti asianmukaisia toimenpiteitä, joilla varmistetaan työmarkkinaosapuolten tehokas osallistuminen sekä edistetään ja tehostetaan työmarkkinaosapuolten vuoropuhelua tämän direktiivin säännösten täytäntöönpanemiseksi.
- (53) Jäsenvaltiot ovat selittävistä asiakirjoista 28 päivänä syyskuuta 2011 annetun jäsenvaltioiden ja komission yhteisen poliittisen lausuman²¹ mukaisesti sitoutuneet perustelluissa tapauksissa liittämään ilmoitukseen toimenpiteistä, jotka koskevat direktiivin saattamista osaksi kansallista lainsäädäntöä, yhden tai useamman asiakirjan, joista käy ilmi direktiivin osien ja kansallisen lainsäädännön osaksi saattamiseen tarkoitettujen välineiden vastaavien osien suhde. Tämän direktiivin osalta lainsäätäjät pitää tällaisten asiakirjojen toimittamista perusteltuna.
- (54) Euroopan tietosuojavaltuutettua on kuultu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2018/1725²² 42 artiklan 1 kohdan mukaisesti, ja hän antoi lausuntonsa 2. helmikuuta 2022²³,

OVAT HYVÄKSYNEET TÄMÄN DIREKTIIVIN:

²¹ EUVL C 369, 17.12.2011, s. 14.

²² Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EU) 2018/1725, annettu 23 päivänä lokakuuta 2018, luonnollisten henkilöiden suojelusta unionin toimielinten, elinten ja laitosten suorittamassa henkilötietojen käsittelyssä ja näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta sekä asetuksen (EY) N:o 45/2001 ja päätöksen N:o 1247/2002/EY kumoamisesta (EUVL L 295, 21.11.2018, s. 39).

²³ ST 5966/22.

I LUKU
YLEISET SÄÄNNÖKSET

1 artikla

Kohde ja soveltamisala

1. Tämän direktiivin tarkoituksena on parantaa alustatyötä tekevien henkilöiden työoloja ja heidän henkilötietojensa käsittelyn suojaamista automatisoiduissa seuranta- tai päätöksentekojärjestelmissä.
 - 1 a. Tähän pyritään
 - ottamalla käyttöön toimenpiteitä, joilla helpotetaan alustatyötä tekevien henkilöiden ammattiaseman määrittämistä oikein;
 - parantamalla automatisoitujen seuranta- tai päätöksentekojärjestelmien käytön läpinäkyvyyttä, oikeudenmukaisuutta ja vastuuvollisuutta alustatyötä tekevien henkilöiden suhteen; sekä
 - parantamalla alustatyön läpinäkyvyyttä, myös rajatylittävissä tilanteissa.
2. [...]
3. Tätä direktiiviä sovelletaan unionissa alustatyötä tekeviin henkilöihin, työtä välittäviin digitaalisiin alustoihin, joilla organisoidaan unionissa tehtävää alustatyötä, riippumatta alustojen sijoittautumispaikasta ja muutoin sovellettavasta lainsäädännöstä.

4. Muiden kuin alustatyöntekijöitä edustavien alustatyötä tekevien henkilöiden edustajien osalta tätä direktiiviä sovelletaan vain siinä määrin kuin alustatyötä tekevien henkilöiden edustuksesta säädetään kansallisessa lainsäädännössä tai käytännöissä.

2 artikla

Määritelmät

1. Tässä direktiivissä tarkoitetaan:
1. 'työtä välittävällä digitaalisella alustalla' mitä tahansa luonnollista henkilöä tai oikeushenkilöä, joka tarjoaa palvelua, joka täyttää kaikki seuraavat vaatimukset:
 - a) palvelu tarjotaan ainakin osittain etäpalveluna sähköisillä välineillä, kuten verkkosivustolla tai mobiilisovelluksella;
 - b) palvelu tarjotaan palvelun vastaanottajan pyynnöstä;
 - c) palveluun kuuluu välttämättömänä ja olennaisena osana yksityishenkilöiden maksua vastaan tekemän työn organisointi riippumatta siitä, tehdäänkö työ verkossa vai jossain tietyssä paikassa;
 - d) siihen liittyy automatisoitujen seuranta- tai päätöksentekojärjestelmien käyttö;
 2. 'alustatyöllä' työtä välittävän digitaalisen alustan välityksellä organisoitua työtä, jota yksityishenkilö tekee unionissa työtä välittävän digitaalisen alustan ja yksityishenkilön tai välittäjän välisen sopimussuhteen perusteella riippumatta siitä, onko yksityishenkilön tai välittäjän ja palvelun vastaanottajan välillä sopimussuhdetta;

3. 'alustatyötä tekevällä henkilöllä' alustatyötä tekevää yksityishenkilöä riippumatta sopimussuhteen luonteesta tai siitä, miten osapuolet nimittävät suhdetta;
4. 'alustatyöntekijällä' alustatyötä tekevää yksityishenkilöä, jolla on työsopimus tai jolla katsotaan olevan työsuhde, kuten jäsenvaltioissa voimassa olevassa lainsäädännössä, työehtosopimuksissa tai käytännöissä on määritelty, unionin tuomioistuimen oikeuskäytäntö huomioon ottaen;
 - 4 a. 'välittäjällä' luonnollista henkilöä tai oikeushenkilöä, joka luo sopimussuhteen, mukaan lukien alihankinnalla, alustatyötä tekevän henkilön tai työtä välittävän digitaalisen alustan kanssa tarjotakseen alustatyötä kyseisen työtä välittävän digitaalisen alustan kautta;
5. [...]
6. [...]
 - 6 a. 'automatisoiduilla seurantajärjestelmillä' järjestelmiä, joita käytetään henkilötietojen keräämiseen alustatyötä tekevästä henkilöstä tai heidän työsuoritustensa valvontaan tai arviointiin sähköisillä välineillä;
 - 6 b. 'automatisoiduilla päätöksentekojärjestelmillä' järjestelmiä, joita käytetään sellaisten päätösten tekemiseen tai joiden tukemana tehdään sellaisia päätöksiä, jotka vaikuttavat merkittävästi alustatyötä tekeviin henkilöihin, etenkin työtehtävien tarjontaan tai saatavuuteen, ansioihin, terveyteen ja -turvallisuuteen, työaikoihin, koulutuksen saatavuuteen ja sopimusasemaan, mukaan lukien käyttäjätilin rajoittaminen tai tilapäinen tai pysyvä sulkeminen.

2. Edellä 1 kohdan 1 alakohdassa vahvistettuun työtä välittävien digitaalisten alustojen määritelmään eivät kuulu sellaisten palvelujen tarjoajat, joissa ensisijaisena tarkoituksena on omaisuuden hyödyntäminen tai jakaminen tai tavaroiden tai palvelujen jälleenmyynti.

2 a artikla

Välittäjät

Jäsenvaltioiden on varmistettava, että välittäjien käyttäminen ei johda alustatyötä tekevien henkilöiden tämän direktiivin mukaisen suojan heikentymiseen.

II LUKU

AMMATTIASEMA

3 artikla

Ammattiaseman määrittäminen oikein

1. Jäsenvaltioilla on oltava käytössään menettelyt, joilla ne todentavat ja varmistavat alustatyötä tekevien henkilöiden ammattiaseman määrittämisen oikein ja vahvistavat jäsenvaltioissa voimassa olevassa lainsäädännössä, työehtosopimuksissa tai käytännöissä, unionin tuomioistuimen oikeuskäytäntö huomioon ottaen, määritellyn työsuhteen olemassaolon sekä varmistavat, että alustatyöntekijöillä on asianomaisen työntekijöihin sovellettavan unionin lainsäädännön, kansallisen lainsäädännön, työehtosopimusten ja käytännön perusteella heille kuuluvat oikeudet.
2. Työsuhteen olemassaolon määrittämisen on perustuttava ensisijaisesti työn varsinaiseen tekemiseen liittyviin tosiseikkoihin ja ottaen huomioon automatisoitujen seuranta- tai päätöksentekojärjestelmien käyttö alustatyön organisoinnissa, riippumatta siitä, miten suhde on luokiteltu osapuolten kesken mahdollisesti sovituisissa sopimusjärjestelyissä. Jos työsuhteen olemassaolo todetaan tosiseikkojen perusteella, työnantajan velvoitteista vastaava osapuoli on yksilöitävä selkeästi kansallisten oikeusjärjestelmien mukaisesti.

4 artikla

Oikeudellinen oletama

1. Työtä välittävän digitaalisen alustan ja alustatyötä kyseisen alustan välityksellä tekevän henkilön välinen suhde on oikeudellisesti oletettava työsuhteeksi, jos vähintään kolme seuraavista kriteereistä täyttyy:
 - a) työtä välittävä digitaalinen alusta määrittää työstä maksettavan korvauksen tason ylärajan;
 - b) työtä välittävä digitaalinen alusta edellyttää alustatyötä tekevän henkilön noudattavan ulkoista olemusta, käyttäytymistä palvelun vastaanottajaa kohtaan tai työn suorittamista koskevia erityissääntöjä;
 - c) työtä välittävä digitaalinen alusta valvoo työn tekemistä, myös sähköisillä välineillä;
 - d) työtä välittävä digitaalinen alusta rajoittaa työn organisointivapautta, myös seuraamusten avulla, rajoittamalla vapautta valita työajat tai poissaolojaksot;
 - d a) työtä välittävä digitaalinen alusta rajoittaa työn organisointivapautta, myös seuraamusten avulla, rajoittamalla vapautta hyväksyä tai hylätä työtehtäviä;
 - d b) työtä välittävä digitaalinen alusta rajoittaa työn organisointivapautta, myös seuraamusten avulla, rajoittamalla vapautta käyttää alihankkijoita tai sijaisia;
 - e) työtä välittävä digitaalinen alusta rajoittaa mahdollisuutta asiakaskunnan hankkimiseen tai työn tekemiseen ulkopuolisille tahoille.

- 2 a. Jos työtä välittävä digitaalinen alusta täyttää minkä tahansa 1 kohdassa tarkoitetun kriteerin pelkästään siksi, että se noudattaa unionin, kansallisen lainsäädännön tai työehtosopimusten mukaista oikeudellista velvoitetta, kyseisen kriteerin ei katsota täyttyvän tämän artiklan soveltamiseksi.
3. [...]
4. [...]

4 a artikla

Olettaman soveltaminen ja kumoaminen

1. Oikeudellista olettamaa sovelletaan kaikissa kyseeseen tulevissa hallinnollisissa tai oikeudellisissa menettelyissä, joissa on kyse alustatyötä tekevän henkilön ammattiaseman määrittämisestä oikein.

Oikeudellista olettamaa ei sovelleta rikosoikeudellisiin eikä veroihin tai sosiaaliturvaan liittyviin menettelyihin. Jäsenvaltiot voivat kuitenkin soveltaa oikeudellista olettamaa näissä menettelyissä kansallisen lainsäädäntönsä nojalla.

2. Kun toimivaltaiset kansalliset viranomaiset todentavat asiaa koskevan lainsäädännön noudattamista tai panevat sitä täytäntöön omasta aloitteestaan, niillä on harkintavalta olla soveltamatta olettamaa, jos on ilmeistä, että olettama voitaisiin kumota 3 kohdan mukaisesti.

3. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että kaikilla osapuolilla on mahdollisuus saada oikeudellinen olettama kumottua menettelyissä, joissa olettamaa sovelletaan.

Tätä varten:

- a) jos työtä välittävä digitaalinen alusta väittää, että kyseinen sopimussuhde ei ole kyseisessä jäsenvaltiossa voimassa olevassa lainsäädännössä, työehtosopimuksissa tai käytännöissä, unionin tuomioistuimen oikeuskäytäntö huomioon ottaen, määritelty työsuhde, todistustaakka asiassa on kyseisellä työtä välittävällä digitaalisella alustalla;
 - b) jos alustatyötä tekevä henkilö väittää, että kyseinen sopimussuhde ei ole kyseisessä jäsenvaltiossa voimassa olevassa lainsäädännössä, työehtosopimuksissa tai käytännöissä, unionin tuomioistuimen oikeuskäytäntö huomioon ottaen, määritelty työsuhde, työtä välittävältä digitaaliselta alustalta on edellytettävä, että tämä avustaa menettelyn asianmukaisessa ratkaisemisessa erityisesti toimittamalla kaikki hallussaan olevat merkitykselliset tiedot.
4. Kun on kyse sopimussuhteista, jotka ovat alkaneet ennen 21 artiklan 1 kohdassa säädettyä päivää ja jotka ovat kyseisenä päivänä edelleen voimassa, 4 artiklassa tarkoitettua oikeudellista olettamaa sovelletaan ainoastaan kyseisestä päivästä alkavaan ajanjaksoon.
5. Jos työtä välittävä digitaalinen alusta riitauttaa oikeudellisen olettaman soveltamisen perusteella tehdyn hallinnollisen tai oikeudellisen päätöksen alustatyötä tekevän henkilön ammattiaseman määrittämisestä, jäsenvaltiot voivat säätää, että tällä menettelyllä ei ole lykkäävää vaikutusta asianomaiseen päätökseen.

4 b artikla

Tukitoimenpiteiden puitteet

Jäsenvaltioiden on määriteltävä tukitoimenpiteiden puitteet varmistaakseen 4 artiklassa tarkoitetun oikeudellisen oletaman tosiasiallinen täytäntöönpanon. Niiden on erityisesti

- a) varmistettava, että oikeudellisen oletaman soveltamista koskevat tiedot asetetaan julkisesti saataville selkeällä, kattavalla ja helposti saatavilla olevalla tavalla;
- b) laadittava ohjeita työtä välittävälle digitaalisille alustoille, alustatyötä tekeville henkilöille ja työmarkkinaosapuolille, jotta nämä ymmärtävät oikeudellisen oletaman ja ottavat sen käyttöön, sen kumoaminen mukaan lukien;
- c) laadittava kansallisen lainsäädännön tai käytännön mukaisesti ohjeita toimivaltaisille kansallisille viranomaisille, jotta ne voivat ennakoivasti kohdentaa toimintansa sääntöjä rikkoviin työtä välittäviin digitaalisiin alustoihin;
- d) säädettävä kansallisen lainsäädännön tai käytännön mukaisesti kansallisten viranomaisten suorittamasta tehokkaasta valvonnasta ja tarkastuksista, mutta varmistettava kuitenkin, että tällainen valvonta ja tarkastukset ovat oikeasuhteisia ja syrjimättömiä.

5 artikla

[...]

III LUKU

JOHTAMINEN AUTOMATISOITUIJEN SEURANTA- TAI PÄÄTÖKSENTEKOJÄRJESTELMIEN AVULLA

5 a artikla

Rajoitukset henkilötietojen käsittelyssä automatisoiduissa seuranta- tai päätöksentekojärjestelmissä

1. Työtä välittävät digitaaliset alustat eivät saa automatisoiduissa seuranta- tai päätöksentekojärjestelmissä
 - a) käsitellä mitään henkilötietoja, jotka koskevat alustatyötä tekevän henkilön emotionaalista tai psykologista tilaa;
 - b) käsitellä mitään henkilötietoja, jotka liittyvät yksityisiin keskusteluihin, mukaan lukien keskustelut alustatyöntekijöiden edustajien kanssa;
 - c) kerätä mitään henkilötietoja silloin kun alustatyötä tekevä henkilö ei tarjoa alustatyötä tai tee sitä.

6 artikla

Automatisoitujen seuranta- tai päätöksentekojärjestelmien läpinäkyvyys

1. Jäsenvaltioiden on edellytettävä, että työtä välittävät digitaaliset alustat antavat alustatyötä tekeville henkilöille tietoa automatisoitujen seuranta- tai päätöksentekojärjestelmien käytöstä.

Tämä tieto koskee

- a) automatisoitujen seurantajärjestelmien osalta:
 - i) sitä, että tällaisia järjestelmiä on käytössä tai että niitä ollaan ottamassa käyttöön;
 - ii) tällaisilla järjestelmillä valvottujen tai arvioitujen toimien luokkia tai niiden toimien luokkia, joista kerätään tietoa, mukaan lukien palvelun vastaanottajan tekemät arvioinnit;
- b) automatisoitujen päätöksentekojärjestelmien osalta:
 - i) sitä, että tällaisia järjestelmiä on käytössä tai että niitä ollaan ottamassa käyttöön;
 - ii) tällaisilla järjestelmillä tai niiden tukemana tehtyjen päätösten luokkia;
 - iii) tärkeimpiä parametreja, jotka näissä järjestelmissä otetaan huomioon, ja näiden tärkeimpien parametrien suhteellista merkitystä automatisoidussa päätöksenteossa, mukaan lukien tapa, jolla alustatyötä tekevän henkilön henkilötiedot tai käytös vaikuttavat päätöksiin;
 - iv) perusteita päätöksille rajoittaa tai sulkea tilapäisesti tai pysyvästi alustatyötä tekevän henkilön käyttäjätili tai kieltäytyä maksamasta hänen tekemästään työstä, sekä päätöksille, jotka koskevat hänen sopimusasemaansa, tai muille päätöksille, joilla on vastaavia vaikutuksia.

3. Työtä välittävien digitaalisten alustojen on annettava 1 kohdassa tarkoitettut tiedot kirjallisena asiakirjana, joka voi olla sähköisessä muodossa. Niiden on toimitettava nämä tiedot viimeistään ensimmäisenä työpäivänä ja tietojen muuttuessa merkittävästi sekä aina alustatyötä tekevän henkilön pyynnöstä. Tiedot on esitettävä tiiviissä, avoimessa, ymmärrettävässä ja helposti saatavilla olevassa muodossa käyttämällä selkeää ja yksinkertaista kieltä.
4. Työtä välittävien digitaalisten alustojen on asetettava 1 kohdassa tarkoitettut tiedot myös alustatyöntekijöiden edustajien saataville. Niiden on myös pyynnöstä asetettava nämä tiedot toimivaltaisten kansallisten viranomaisten saataville.
5. [...]

7 artikla

Ihmisen suorittama automatisoitujen järjestelmien seuranta

1. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että työtä välittävät digitaaliset alustat seuraavat ja arvioivat säännöllisesti automatisoiduilla seuranta- tai päätöksentekojärjestelmillä tai niiden tukemana tehtyjen yksittäisten päätösten vaikutusta alustatyötä tekeviin henkilöihin.
2. [...]
3. Jäsenvaltioiden on edellytettävä, että työtä välittävät digitaaliset alustat huolehtivat, että niillä on riittävät henkilöstöressurit automatisoiduilla seuranta- tai päätöksentekojärjestelmillä tai niiden tukemana tehtyjen yksittäisten päätösten vaikutusten seurantaan ja arviointiin. Henkilöillä, joiden tehtäväksi työtä välittävä digitaalinen alusta on antanut seurannan ja arvioinnin, on oltava tarvittava pätevyys, koulutus ja valtuudet kyseisen tehtävän hoitamiseen, myös automaattisesti tehtyjen päätösten hylkäämiseen. Heitä on suojeltava irtisanomiselta tai sitä vastaavalta toimenpiteeltä, kurinpitomenettelyltä tai muulta epäsuotuisalta kohtelulta tehtäviensä suorittamisen perusteella.
4. Tiedot 1 kohdan mukaisesta arvioinnista on asetettava alustatyötä tekevien henkilöiden ja alustatyöntekijöiden edustajien saataville. Niiden on myös asetettava nämä tiedot toimivaltaisten kansallisten viranomaisten saataville niiden pyynnöstä.

8 artikla

Ihmisen suorittama merkittävien päätösten arviointi

1. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että alustatyötä tekeville henkilöillä on oikeus saada työtä välittävältä digitaaliselta alustalta ilman aiheetonta viivytystä selvitys kaikista automatisoiduilla päätöksentekojärjestelmillä tai niiden tukemana tehdyistä päätöksistä, jotka vaikuttavat heihin merkittävästi. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että työtä välittävät digitaaliset alustat tarjoavat alustatyötä tekeville henkilöille mahdollisuuden ottaa yhteyttä työtä välittävän digitaalisen alustan nimeämään yhteyshenkilöön, jonka kanssa he voivat keskustella ja saada selkoa päätökseen johtaneista tosiseikoista, olosuhteista ja syistä. Työtä välittävien digitaalisten alustojen on varmistettava, että tällaisilla yhteyshenkilöillä on tarvittava pätevyys, koulutus ja valtuudet kyseisen tehtävän hoitamiseen.

Työtä välittävien digitaalisten alustojen on annettava alustatyötä tekeville henkilölle ilman aiheetonta viivytystä kirjallinen ilmoitus, jossa esitetään perusteet automatisoidulla päätöksentekojärjestelmällä tai sen tukemana tehdyille päätöksille rajoittaa tai sulkea tilapäisesti tai pysyvästi asianomaisen henkilön käyttäjätili tai kieltäytyä maksamasta tehdystä työstä, sekä päätöksille, jotka koskevat alustatyötä tekevän henkilön sopimusasemaa, tai muille päätöksille, joilla on vastaavia vaikutuksia.

2. Jos alustatyötä tekevät henkilöt eivät ole tyytyväisiä saamaansa selvitykseen tai kirjalliseen ilmoitukseen, jossa esitetään perusteet päätöksille, tai katsovat, että 1 kohdassa tarkoitettulla päätöksellä loukataan heidän oikeuksiaan, heillä on oikeus pyytää työtä välittävää digitaalista alustaa tarkistamaan kyseistä päätöstä. Työtä välittävän digitaalisen alustan on vastattava tällaiseen pyyntöön esittämällä alustatyötä tekeväälle henkilölle asiaa koskevat perustelut kirjallisena asiakirjana, joka voi olla sähköisessä muodossa, ilman aiheetonta viivytystä ja joka tapauksessa kahden viikon kuluessa pyynnön vastaanottamisesta.
3. Jos 1 kohdassa tarkoitettulla päätöksellä loukataan alustatyötä tekevän henkilön oikeuksia, työtä välittävän digitaalisen alustan on oikaistava kyseinen päätös viipymättä ja joka tapauksessa kahden viikon kuluessa tai, jos tällainen oikaisu ei ole mahdollinen, tarjottava korvaus aiheutuneesta vahingosta. Työtä välittävän digitaalisen alustan on toteutettava tarvittavat toimet, mukaan lukien automatisoidun päätöksentekojärjestelmän muuttaminen tarvittaessa, tällaisten päätösten välttämiseksi tulevaisuudessa.
4. Tämä artikla ei vaikuta kansallisessa lainsäädännössä ja kansallisissa käytännöissä sekä työsuhdesopimuksissa säädettyjen kurinpito- ja irtisanomismenettelyjen soveltamista.
5. Tätä artiklaa ei sovelleta alustatyötä tekeviin henkilöihin, jotka ovat myös asetuksessa (EU) 2019/1150 tarkoitettuja 'yrityskäyttäjiä'.

8 a artikla

Terveys ja turvallisuus

1. Vaikuttamatta neuvoston direktiiviin 89/391/ETY ja siihen liittyviin työturvallisuutta ja -terveyttä koskeviin direktiiveihin, työtä välittävien digitaalisten alustojen on
 - a) arvioitava riskejä, joita automatisoidut seuranta- tai päätöksentekojärjestelmät aiheuttavat turvallisuudelle ja terveydelle, erityisesti mahdollisten työtapaturmien sekä psykososiaalisten ja ergonomisten riskien osalta;
 - b) arvioitava, ovatko näiden järjestelmien suojaustoimet riittäviä havaittuihin riskeihin nähden, kun otetaan huomioon työympäristön erityispiirteet;
 - c) otettava käyttöön asianmukaisia ennalta ehkäiseviä ja suojaustoimenpiteitä.
2. Työtä välittävillä digitaalisilla alustoilla ei saa käyttää automatisoituja seuranta- tai päätöksentekojärjestelmiä tavalla, joka aiheuttaa kohtuutonta painetta alustatyöntekijöille tai muulla tavoin vaarantaa alustatyöntekijöiden fyysisen terveyden ja mielenterveyden.

9 artikla

Tiedottaminen ja kuuleminen

1. Jäsenvaltioiden on huolehdittava, että työtä välittävät digitaaliset alustat tämän artiklan mukaisesti tiedottavat alustatyöntekijöiden edustajille, tai jos tällaisia edustajia ei ole, niille alustatyöntekijöille, joita asia koskee, sekä kuulevat niitä päätöksistä, jotka todennäköisesti johtavat automatisoitujen seuranta- tai päätöksentekojärjestelmien käyttöönottoon tai merkittäviin muutoksiin niiden käytössä, sanotun kuitenkaan vaikuttamatta direktiivin 2002/14/EY mukaisiin oikeuksiin ja velvollisuuksiin.
2. [...]
3. Alustatyöntekijöiden edustajia tai niitä alustatyöntekijöitä, joita asia koskee, voi avustaa niiden valitsema asiantuntija, jos tämä on tarpeen tiedottamisen ja kuulemisen kohteena olevan asian tarkastelemiseksi ja lausunnon laatimiseksi. Jos työtä välittävä digitaalinen alusta työllistää kyseeseen tulevissa jäsenvaltiossa yli 500 työntekijää, työtä välittävän digitaalisen alustan on vastattava asiantuntijan kuluista, kunhan ne ovat oikeasuhteisia. Jäsenvaltiot voivat määrittää asiantuntijan käyttämistä koskevien pyyntöjen esittämistiheyden ja ylärajan kuluille, joista työtä välittävän digitaalisen alustan on vastattava, mutta varmistettava samalla avustuksen tehokkuus.

10 artikla

[...]

IV LUKU

ALUSTATYÖN LÄPINÄKYVYYS

11 artikla

Alustatyöstä ilmoittaminen viranomaisille

Jäsenvaltioiden on edellytettävä, että työtä välittävien digitaalisten alustojen, jotka ovat työnantajia, on ilmoitettava alustatyöntekijöiden tekemästä työstä toimivaltaisille viranomaisille siinä jäsenvaltiossa, jossa työ tehdään, kyseeseen tulevien jäsenvaltioiden lainsäädännössä vahvistettujen sääntöjen ja menettelyiden mukaisesti. Tämä ei vaikuta unionin lainsäädännön mukaisiin erityisiin velvoitteisiin ilmoittaa työstä jäsenvaltioiden asiaankuuluville elimille rajatylittävissä tilanteissa.

12 artikla

Alustatyötä koskevien olennaisten tietojen saatavuus

1. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että työtä välittävät digitaaliset alustat asettavat toimivaltaisten kansallisten viranomaisten ja alustatyöntekijöiden edustajien saataville seuraavat tiedot:
 - a) kyseisen työtä välittävän digitaalisen alustan kautta alustatyötä säännöllisesti tekevien henkilöiden lukumäärä ja heidän sopimus- tai ammattiasemansa;
 - b) työtä välittävän digitaalisen alustan määrittämät kyseisiin sopimussuhteisiin sovellettavat yleiset ehdot, joita sovelletaan useisiin sopimussuhteisiin;
 - c) välittäjät, joiden kanssa työtä välittävällä digitaalisella alustalla on sopimussuhde.

2. Tiedot on annettava kustakin jäsenvaltiosta, jossa henkilöt tekevät alustatyötä kyseisen työtä välittävän digitaalisen alustan kautta. Tiedot on saatettava ajan tasalle vähintään kuuden kuukauden välein ja 1 kohdan b alakohdan osalta aina, kun ehtoja muutetaan merkittävästi.
3. Edellä 1 kohdassa säädetyillä toimivaltaisilla viranomaisilla sekä alustatyöntekijöiden edustajilla on oikeus pyytää työtä välittäviltä digitaalisilta alustoilta lisäselvityksiä ja tarkempia yksityiskohtia annetuista tiedoista. Työtä välittävien digitaalisten alustojen on vastattava tällaiseen pyyntöön kohtuullisessa ajassa esittämällä asiaa koskevat perustelut.
4. Niiden työtä välittävien digitaalisten alustojen, jotka ovat mikroyrityksiä tai pieniä ja keskisuuria yrityksiä, osalta jäsenvaltiot voivat säätää, että 2 alakohdassa tarkoitettua tietojen ajan tasalle saattamisen tiheyttä harvennetaan yhteen vuoteen.

V LUKU

OIKEUSSUOJAKEINOT JA TÄYTÄNTÖÖNPANO

13 artikla

Muutoksenhakuoikeus

Jäsenvaltioiden on varmistettava, että alustatyötä tekevillä henkilöillä, myös niillä, joiden työsuhde tai muu sopimussuhde on päättynyt, on mahdollisuus tehokkaaseen ja puolueettomaan riitojenratkaisuun ja oikeus muutoksenhakuun, myös oikeus korvaukseen aiheutuneesta vahingosta, jos heidän tästä direktiivistä johtuvia oikeuksiaan on rikottu, sanotun kuitenkin vaikuttamatta asetuksen (EU) 2016/679 79 ja 82 artiklaan.

14 artikla

Menettelyt alustatyötä tekevien henkilöiden puolesta tai tukemiseksi

1. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että alustatyötä tekevien henkilöiden edustajat ja oikeushenkilöt, joilla on kansallisen lainsäädännön tai käytäntöjen mukaisesti oikeutettu etu puolustaa alustatyötä tekevien henkilöiden oikeuksia, voivat aloittaa minkä tahansa oikeudellisen tai hallinnollisen menettelyn tästä direktiivistä johtuvien oikeuksien tai velvoitteiden täytäntöönpanemiseksi, sanotun kuitenkin vaikuttamatta asetuksen (EU) 2016/679 80 artiklaan. Ne voivat toimia kansallisen lainsäädännön ja käytännön mukaisesti yhden tai useamman alustatyötä tekevän henkilön suostumuksella tämän puolesta tai tukemiseksi, jos tästä direktiivistä johtuvia oikeuksia tai velvoitteita on rikottu.
2. [...]

- 2 a. Työtä välittävien digitaalisten alustojen on asetettava 6 artiklan 4 kohdassa ja 7 artiklan 4 kohdassa tarkoitetut tiedot muiden kuin alustatyöntekijöitä edustavien alustatyötä tekevien henkilöiden edustajien saataville, kun se on tarpeen alustatyötä tekevien henkilöiden oikeuksien puolustamiseksi heidän henkilötietojensa suojaamisen osalta.

15 artikla

Viestintäkanavat alustatyötä tekeville henkilöille

Jäsenvaltioiden on toteutettava tarvittavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että työtä välittävät digitaaliset alustat luovat alustatyötä tekeville henkilöille mahdollisuuden ottaa yhteyttä toisiinsa ja keskustella toistensa kanssa sekä ottaa yhteyttä työntekijöiden edustajiin ja keskustella heidän kanssaan työtä välittävien digitaalisten alustojen digitaalisen infrastruktuurin kautta tai muilla yhtä tehokkailla tavoilla noudattaen samalla asetuksen (EU) 2016/679 ja direktiivin 2002/58/EY mukaisia velvoitteita. Jäsenvaltioiden on edellytettävä, että työtä välittävät digitaaliset alustat eivät pääse näkemään tai seuraamaan näitä yhteydenottoja ja keskusteluja.

16 artikla

Mahdollisuus tutustua todisteisiin

1. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että 4 *a* artiklassa tarkoitetuissa menettelyissä kansalliset tuomioistuimet tai toimivaltaiset viranomaiset voivat määrätä työtä välittävän digitaalisen alustan esittämään kaikki hallussaan olevat merkitykselliset todisteet.
2. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että kansallisilla tuomioistuimilla on toimivalta määrätä esitettäväksi luottamuksellisia tietoja sisältävät todisteet, jos ne katsovat sen menettelyn kannalta merkitykselliseksi. Niiden on varmistettava, että kun kansalliset tuomioistuimet määräävät tällaisia tietoja esitettäväksi, niillä on käytössään tehokkaat toimenpiteet tietojen suojaamiseksi.
3. [...]

17 artikla

Suojelu epäsuotuisalta kohtelulta tai epäsuotuisilta seurauksilta

Jäsenvaltioiden on otettava käyttöön tarvittavia toimenpiteitä alustatyötä tekevien henkilöiden, mukaan lukien heidän edustajinaan toimivat alustatyötä tekevät henkilöt, suojelemiseksi työtä välittävän digitaalisen alustan harjoittamalta epäsuotuisalta kohtelulta tai epäsuotuisilta seurauksilta, jotka johtuvat heidän jättämästään työtä välittävää digitaalista alustaa koskevasta kantelusta tai jotka johtuvat heidän vireille panemastaan menettelystä, jonka tarkoituksena on varmistaa tässä direktiivissä säädettyjen oikeuksien noudattaminen.

18 artikla

Irtisanomissuoja

1. Jäsenvaltioiden on toteutettava tarvittavat toimenpiteet kieltääkseen alustatyötä tekevien henkilöiden irtisanomisen tai sitä vastaavan toimenpiteen sekä kaikki irtisanomista tai sitä vastaavaa toimenpidettä koskevat valmistelut, jos niiden perusteena on, että alustatyötä tekevät henkilöt ovat käyttäneet tässä direktiivissä säädettyjä oikeuksia.
2. Alustatyötä tekevät henkilöt, jotka katsovat joutuneensa irtisanotuiksi tai vaikutukseltaan vastaavien toimenpiteiden kohteeksi siitä syystä, että he ovat käyttäneet tässä direktiivissä säädettyjä oikeuksia, voivat pyytää työtä välittävää digitaalista alustaa esittämään asianmukaiset perustelut irtisanomiselle tai sitä vastaaville toimenpiteille. Työtä välittävän digitaalisen alustan on annettava perustelut kirjallisina ilman aiheetonta viivytystä.

3. Jäsenvaltioiden on toteutettava tarvittavat toimenpiteet varmistaakseen, että kun 2 kohdassa tarkoitetut alustatyötä tekevät henkilöt esittävät tuomioistuimessa tai muussa toimivaltaisessa viranomaisessa tai elimessä tosiseikat, joiden perusteella voidaan olettaa tällaisen irtisanomisen tai sitä vastaavien toimenpiteiden tapahtuneen, työtä välittävän digitaalisen alustan on näytettävä toteen, että irtisanominen tapahtui muilla kuin 1 kohdassa tarkoitetuilla perusteilla.
4. [...]
5. Jäsenvaltioiden ei edellytetä soveltavan 3 kohtaa menettelyihin, joissa asiaa koskevien tosiseikkojen tutkiminen on tuomioistuimen tai muun toimivaltaisen viranomaisen tai elimen vastuulla.
6. Edellä olevaa 3 kohtaa ei sovelleta rikosoikeudellisiin menettelyihin, ellei jäsenvaltio toisin säädä.

19 artikla

Valvonta ja seuraamukset

1. Valvontaviranomainen tai valvontaviranomaiset, jotka vastaavat asetuksen (EU) 2016/679 soveltamisen valvonnasta, vastaavat myös tämän direktiivin 5 a – 8 artiklan soveltamisen valvonnasta ja täytäntöönpanosta asetuksen (EU) 2016/679 VI, VII ja VIII luvun asiaa koskevien säännösten mukaisesti. Tämän direktiivin 5 a – 8 artiklan rikkomiseen sovelletaan mainitun asetuksen 83 kohdan 5 kohdassa tarkoitettua hallinnollisten sakkojen ylärajaa.

2. Edellä 1 kohdassa tarkoitettujen viranomaisten sekä muiden toimivaltaisten kansallisten viranomaisten on tarvittaessa tehtävä yhteistyötä tämän direktiivin täytäntöönpanossa toimivaltansa puitteissa erityisesti silloin, kun esiin nousee kysymyksiä automatisoitujen seuranta- tai päätöksentekojärjestelmien vaikutuksesta alustatyötä tekeviin henkilöihin. Kyseisten viranomaisten on tätä varten vaihdettava keskenään asiaan liittyviä tietoja, mukaan lukien tarkastusten tai tutkimusten yhteydessä saadut tiedot, joko pyynnöstä tai omasta aloitteestaan.
3. Sanotun vaikuttamatta 1 kohtaan, jäsenvaltioiden on säädettävä seuraamuksista, joita sovelletaan, jos tämän direktiivin säännösten nojalla annettuja kansallisia säännöksiä tai tämän direktiivin soveltamisalaan kuuluvia oikeuksia koskevia, jo voimassa olevia asiaankuuluvia säännöksiä rikotaan. Seuraamusten on oltava tehokkaita, oikeasuhteisia ja varoittavia.

VI LUKU

LOPPUSÄÄNNÖKSET

20 artikla

Suojan tason säilyttäminen ja suotuisimmat säännökset

1. Tämä direktiivi ei ole pätevä peruste heikentää jäsenvaltioiden työntekijöille jo myönnettyä suojan yleistä tasoa.
2. Tämä direktiivi ei vaikuta jäsenvaltioiden oikeuteen soveltaa tai antaa lakeja, asetuksia tai hallinnollisia määräyksiä, jotka ovat alustatyöntekijöille suotuisampia, eikä niiden oikeuteen kannustaa alustatyöntekijöille suotuisampien työehtosopimusten soveltamiseen tai sallia se tämän direktiivin tavoitteiden mukaisesti. Tätä kohtaa sovelletaan alustatyötä tekeviin henkilöihin, jotka eivät ole työsuhteessa, siltä osin kuin tällaiset kansalliset säännöt ovat yhteensopivia sisämarkkinoiden toimintaa koskevien sääntöjen kanssa.
3. Tämän direktiivin soveltaminen ei rajoita mitään muita alustatyötä tekeville henkilöille muissa unionin säädöksissä myönnettyjä oikeuksia.

20 a artikla

Jäsenvaltiot voivat lainsäädännössä tai työehtosopimuksissa säätää yksityiskohtaisemmista säännöistä, joilla varmistetaan oikeuksien ja vapauksien suoja alustatyötä tekevien henkilöiden henkilötietojen käsittelyssä tämän direktiivin 6, 7 ja 8 artiklan mukaisesti. Jäsenvaltiot voivat sallia, että työmarkkinaosapuolet pitävät voimassa, neuvottelevat, tekevät ja panevat täytäntöön kansallista lainsäädäntöä tai käytäntöä noudattaen työehtosopimuksia, joilla luodaan alustatyön tekijöiden työehtoja koskevia järjestelyjä, jotka poikkeavat tämän direktiivin 8 a, 9, 11 and 12 artiklassa säädetyistä työehdoista mutta varmistavat kuitenkin työntekijöiden kokonaisvaltaisen suojelun.

21 artikla

Saattaminen osaksi kansallista lainsäädäntöä ja täytäntöönpano

1. Jäsenvaltioiden on saatettava tämän direktiivin noudattamisen edellyttämät lait, asetukset ja hallinnolliset määräykset voimaan viimeistään [2 vuoden kuluttua direktiivin voimaantulosta]. Niiden on viipymättä ilmoitettava tästä komissiolle.

Näissä jäsenvaltioiden antamissa säännöksissä on viitattava tähän direktiiviin tai niihin on liitettävä tällainen viittaus, kun ne julkaistaan virallisesti. Jäsenvaltioiden on säädettävä siitä, miten viittaukset tehdään.

2. Jäsenvaltioiden on toimitettava tässä direktiivissä säännellyistä kysymyksistä antamansa keskeiset kansalliset säännökset kirjallisina komissiolle.
3. Jäsenvaltioiden on kansallisen lainsäädäntönsä ja käytäntönsä mukaisesti toteutettava asianmukaisia toimenpiteitä, joilla varmistetaan työmarkkinaosapuolten tehokas osallistuminen sekä edistetään ja tehostetaan työmarkkinaosapuolten vuoropuhelua tämän direktiivin säännösten täytäntöönpanemiseksi.
4. Jäsenvaltiot voivat antaa tämän direktiivin täytäntöönpanon työmarkkinaosapuolten tehtäväksi näiden yhteisestä pyynnöstä ja sillä edellytyksellä, että jäsenvaltiot toteuttavat kaikki tarvittavat toimenpiteet varmistaakseen, että ne pystyvät jatkuvasti saavuttamaan tämän direktiivin tavoitteet.

22 artikla

Komission suorittama uudelleentarkastelu

Komissio tarkastelee uudelleen tämän direktiivin täytäntöönpanoa jäsenvaltioita ja unionin tason työmarkkinaosapuolia kuultuaan sekä mikroyrityksiin tai pieniin ja keskisuuriin yrityksiin kohdistuvan vaikutuksen huomioon ottaen viimeistään [viiden vuoden kuluttua voimaantulosta] ja ehdottaa tarvittaessa muutoksia lainsäädäntöön.

23 artikla

Voimaantulo

Tämä direktiivi tulee voimaan kahdentenakymmenentenä päivänä sen jälkeen, kun se on julkaistu Euroopan unionin virallisessa lehdessä.

24 artikla

Osoitus

Tämä direktiivi on osoitettu kaikille jäsenvaltioille.

Tehty Brysselissä

Euroopan parlamentin puolesta

Neuvoston puolesta

Puhemies

Puheenjohtaja